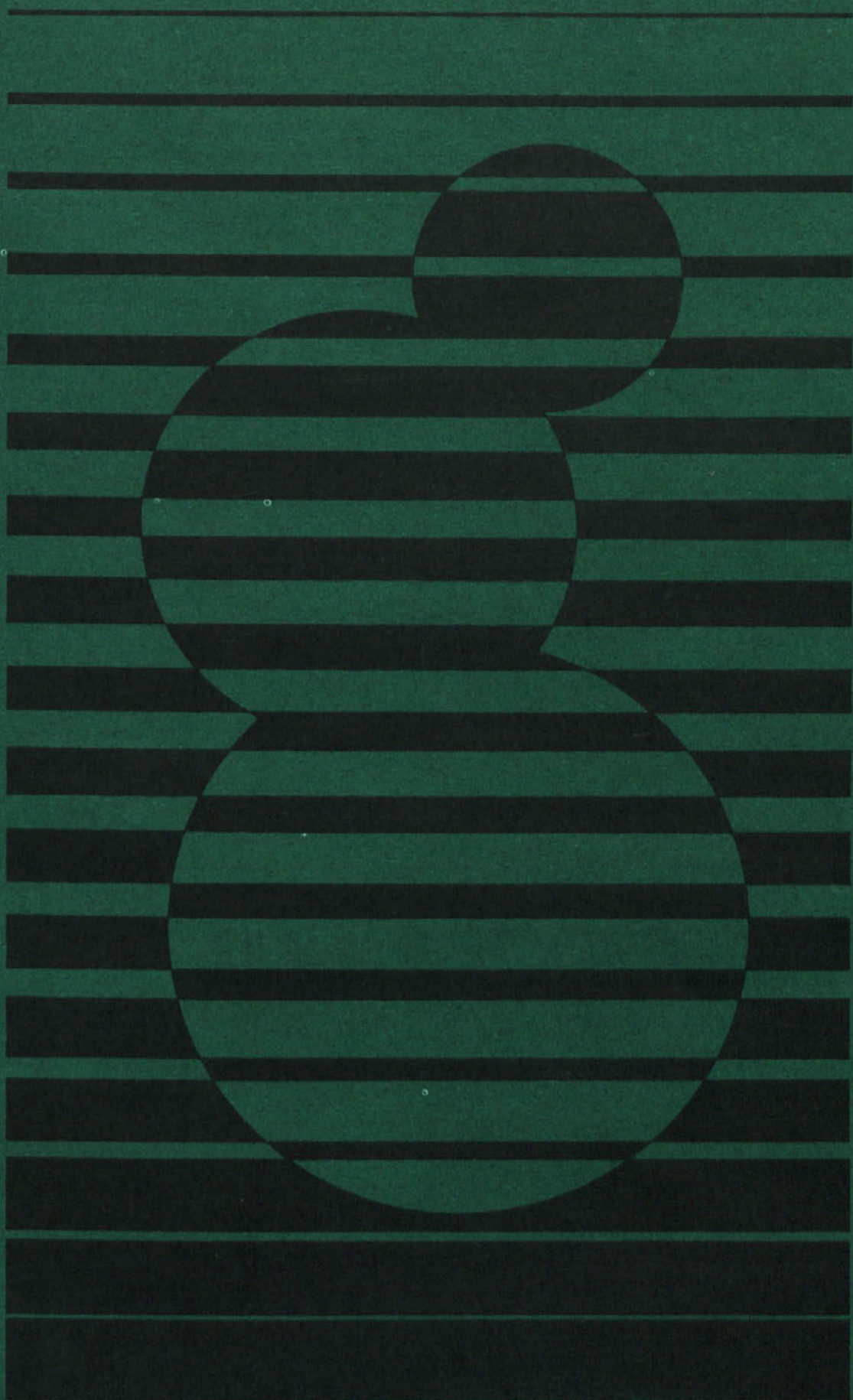

elektromotor

glasilo TOZD ISKRA ŽELEZNIKI
leto III., št.4 september 1982

Poročilo o rezultatih poslovanja v prvem polletju 1982

preteklega leta, in sicer za 3.263.835 \$ v kooperacijah ter za 1.261.083 \$ v rednem uvozu.

Povprečno število zaposlenih v prvem polletju je bilo 919, plan za leto 1982 pa predvideva 940 zaposlenih.

1. PROIZVODNJA

Realizacijo proizvodnje v prvem polletju lahko ocenimo kot razmeroma ugodno, če upoštevamo stalne težave s dobavo domačega repromateriala in s uvozom repromateriala ter sestavnih delov za gospodinjske aparate ter sesalnike. Letni plan je bil dosežen količinsko s indeksom 43 %, vrednostno s indeksom 48 %, dinamični plan za prvo polletje pa količinsko 87 % in vrednostno 95,3 %.

Ugodna je primerjava z enakim obdobjem preteklega leta, količinsko smo naredili za 22 % in vrednostno za 17 % več.

izdelali smo 1.389.937 izdelkov v vrednosti 701.108 tisoč din, izraženo v stalnih planskih cenah.

2. PRODAJA

Skupna vrednost prodaje znaša 859.964 tisoč din, kar predstavlja 45 % letnega plana in 23 % povečanje prodaje napram prvemu polletju preteklega leta.

Izvozili smo za 4.542.409 \$ na konvertibilno področje in za 1.431.060 \$ na klirinško področje. To predstavlja šele 39 % doseganja letnega plana izvoza, v prvem polletju preteklega leta pa smo izdelali kar za 61 % več.

V priloženi tabeli je izvoz razdeljen po dveh kriterijih: na konvertibilni in klirinški izvoz ter na kooperacije in čisti izvoz.

V istem obdobju smo uvozili le za 2 % več kot v prvem polletju

Povprečni neto osebni dohodek v rednem delovnem času je znašal 13.025,50 din.

Rezultati poslovanja v prvem polletju 1982

ELEMENTI	Real. 1/2 81	Real. 1/2 82	Plan 82	<u>Real.1/2 82</u> Real.1/2 81	<u>Real. 1/2 82</u> Plan 1982
1. REALIZACIJA PROIZVODNJE	1.138.288	1.389.937	3.203.000	122	43
Kolektorski motorji	343.364	437.987	1.267.000	128	35
Asinhronski motorji	205.435	214.694	520.000	105	41
Sesalne enote	274.955	351.225	750.000	128	47
Gospodinjski aparati	100.430	111.253	266.000	111	42
Sesalniki	76.454	80.653	179.000	105	45
Varnostne	77.118	67.181	221.000	87	30
2. VREDNOST PROIZV. V 000	596.721	701.108	1.474.899	117	48
3. PRODAJA V 000 DIN	697.006	895.964	1.926.282	123	45
Branžna prodaja	475.082	538.584	1.116.231	113	48
Interna prodaja	72.704	81.696	194.821	112	42
Izvoz v \$ konvert.koop.	4.532.646	4.543.409	13.374.428	101	34
cliring	467.377	1.431.060	1.423.900	306	101
kooperacije	3.728.766	2.449.064	6.985.753	66	35
čisti izv.kon.	802.880	2.094.345	6.388.675	261	33
clir.	467.377	1.431.060	1.423.900	306	101
4. UVOZ V \$	4.419.413	4.524.918	9.353.753	102	48
5. POVPREČNO ŠT. ZAPOSŁ.	856	919	940	107	98
6. POVPREČNI OD	9.906,38	13.025,50	12.550	131	104
7. IZKORISTEK DEL. ČASA	68,9	69,9	67,6	102	103

Finančni rezultati poslovanja kažejo, da smo bili v prvem polletju razmeroma uspešni, čeprav smo imeli veliko težav pri preskrbi s repromaterialom. Primerjava rezultatov poslovanja s predhodnim obdobjem in planom po posamesnih elementih je prikazana na tabeli na s strani. Iz tabele je razvidno, da smo celotnega prihodka in dohodka ustvarili v skladu s planom, medtem ko čistega dohodka ni bilo več toliko kot smo planirali.

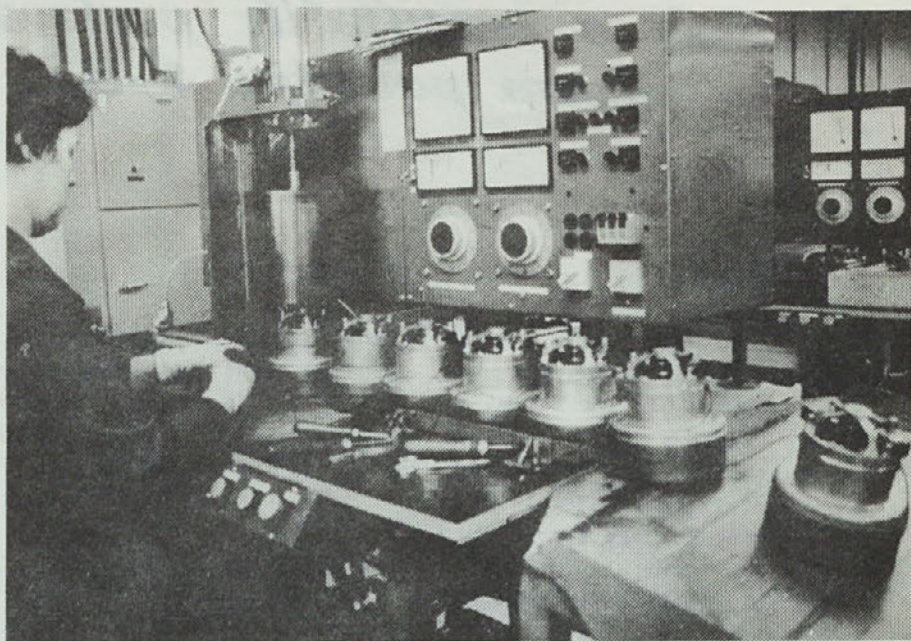
Realizacija, oziroma celotni prihodek ustvarjen v tem obdobju je znašal 933.335.688,66 din. To pomeni 41,7 % več kot v enakem obdobju lanskega leta, oziroma 0,6 % več kot smo planirali.

S prodaja preko TOZD Prodaja je bilo doseženo 427.792.875,80 din, oz. 45,8 % celotnega prihodka, s izvozom 322.763.001,87 din, oz. 34,6 %, s domačo prodajo 147.774.281,56 din, oz. 15,8 % /Idrija, Žužemberk, Tehnica/ in ostalih 3,8 % /35.005.525,43/ s realizacijo snotraj TOZD in ostalimi prihodki.

Sredstva, ki smo jih porabili za doseganje takšnega celotnega prihodka pa znašala 719.551.737,07 din. V primerjavi s lanskim letom smo porabili 49 % več sredstev, medtem ko smo v primerjavi s planom porabili 0,5 % manj.

V skupini porabljenih sredstev odpade največji delež po vrednosti na surovine in material /511.158.830,43 din/. Porast napram lanskemu letu je 52,9 %, medtem ko smo v primerjavi s planom teh sredstev porabili 8,5 % manj.

Amortizacija po predpisani stopnji je znašala 38.780.698,75

Šolar Albina pri kontroli sesalnih snov

din, kar pomeni 143,3 % več kot lani in 36,2 % več kot smo planirali. Razlog za takšen porast so spremenjene stopnje v letu 1982 in pa vsa aktivirana investicija.

Ostala porabljena sredstva v vrednosti 169.612.207,89 din so bila večja od lanskoletnih za 27,8 %, v primerjavi s planom pa smo ta sredstva presegli 45,4 %.

Dohodka, ki pomeni pomembnejšo kategorijo pri ugotavljanju uspešnosti poslovanja, smo ustvarili v vrednosti 213.783.951,59 din. V primerjavi s enakim obdobjem preteklega leta to pomeni 21,7 % več. V primerjavi s planom smo dosegli 5,5 % več dohodka, kot smo planirali za to obdobje. Če ne bi bila poraba sredstev tako velika, bi letnega ustvarili še več. Prav je, da povemo, da so na takšno doseganje dohodka vplivale tudi pozitivne tečajne razlike pri izvozu /vrednostno so znašale v prvem polletju 62.778.996,53/.

Dohodek smo rasporedili po namenu takole:

- prispevki S18-om in davki so

znašali 33.706.501,40. To pomeni, da so porasli napram lanskemu letu za 41,8 %. V primerjavi s planom je neiskoriščeno samo 0,9 %;

- stroški skupnih služb DSSB predstavljajo obremenitev dohodka za 3.429.585,75. Ti stroški so trenutno manjši kot smo planirali. Z lanskim letom jih lahko primerjamo le tako, da upoštevamo še stroške za TOZD Prodaja v višini 10.166.284,80. Primerjava kaže, da so porasli le za 12,3 %;

- amortizacije nad predpisano stopnjo ne obračunavamo več, ker nam rezultati tega ne omogočajo, pa tudi iz razloga, da je minimalna amortizacija nekoliko večja kot je bila;

- obresti od kreditov predstavljajo največjo porabo dohodka po namenu, saj so znašale v prvem polletju kar 56.407.773,40 din. Obresti so 119,2 % večje kot v preteklem obdobju. Tudi plan je predvideval mnogo manjšo rast obresti, saj se že sedaj 62,8 % prekoračile planirano vrednost.

Take močan porast obresti nam kaže na dejstvo, da smo veliko presadolženi tako kratkoročne kot delgoročne. Raslog za take stanje pa je investicija in pa prekomerne saloge repromateriala, ki se prepočasi obrača in takšnih ali drugačnih raslogov.

V skupini obresti od kreditov je rasdelitev naslednja:

- obresti od kreditov za OS
21.294.590,45
  - obresti od kreditov za obr.sr.
15.329.251,50
  - obresti od kreditov za trajna obratna sredstva
1.729.162,80
  - obresti od eskonta menic
7.799.606,60
  - samudne in menične obresti
10.255.162,05
-
- 56.407.773,40

Ob tem lahko rečemo, da nam vse akumulacije ali pa vsaj sele velik delež pobereje obresti.

Čisti dohodek predstavlja dohodek po odbitku prispevkov SIS in davkov, stroškov skupnih služb in obresti.

Čistega dohodka je bilo doseženo 120.240.171,04 din, oziroma 32,9 % več kot v preteklem obdobju. V primerjavi s planom pa sme 3,6 % dosegli čistega dohodka manj. Raslog je jasen, saj so obresti pebrale dobršen del.

Zaradi premajhnega čistega dohodka je tudi akumulacija minimalna kot bomo videli.

Iz čistega dohodka sme rasporediti sa:

- osebne dohodke
101.388.368,50 din
- stanovanjski del sklada skupne perabe 5.486.477,30 din sa leto 1982 in
4.496.706,15 din sa leto 1981. Ta delež namreč lani ni bil krit, ker je bila izguba
- sklad skupne perabe estali del /regres, regres za prehrane, sindikat itd./

- 2.000.000,00 din
- rezervni sklad
5.344.598,80 din
- poslovni sklad
1.524.020,29 din.

Delež sredstev za osebne dohodke predstavlja v masi 40,6 % več kot v lanskem letu, medtem ko smo v primerjavi s planom le 0,9 % prekoračili ta sredstva. Družbeni degever o rasti sredstev za osebne dohodke sme seveda s tem kržili /2,8 % sredstev sme preveč isplačali glede na kriterij dohodka in delež izvosa/.

Sredstva, namenjena za stanovanjski del sklada skupne perabe se večja od lanskeletnih 29,5 %, medtem ko se cele 6,6 % manjša kot sme planirali. Sklad skupne perabe smo fermirali le v višini 15,4 % od plana, poslovni sklad pa v višini 5,8 %. Te pomeni, da bi morala biti delitev dohodka precej drugačna /spet eposarjame na obresti/. Akumulacije je bile ustvarjene v tem polletju le 6.868.619,09 din, kar je velike premale, že samo sa ebveznosti, ki jih imamo iz poslevnega sklada, kaj sele sa rasširjene reprodukci-je.

Take lahko ob kencu peudarimo, da se rezultati gospodarjenja razmeroma ugodni /pozitivni/, vendar glede na naše ebveznosti, ki jih imamo iz nasleva investicije in združevanja, že vedne premale uspešni in be treba marsikaj urediti znetraj organizacije, da se be stanje izboljšale /zmanjšati ebresti, povečati keeficient obračanja saleg repromateriala itd./.

Zalage repromateriala, pelisdelkev in nedekončane preisvednje se namreč sele perasle napram preteklemu letu. Te nam veže obratna sredstva /denar/ in sa te stalna nelikvidnost in viseke ebresti.

Zalage repromateriala znašaje eb polletju 307.532.389,49 din

in se 38 % večje od lanskeletnih.

Kazalci uspešnosti gospodarjenja nam kažeje na dejstvo, da sme v preteklem letu uspešneje peslevali. Vsi tisti kazalci, kjer primerjame vležene dele s rezultati, se namreč slabi, tisti kazalci, kjer primerjame abeslutne sneske, pa se boljži /saj se bile tudi vrednosti v tekečem letu večje/. Ekenomičnost peslevanja in denesnost je bila v tem obdobju slabša. Te sta kazalca, kjer primerjame ustvarjeni dohodek na perabljenaa sredstva es. na peprečne uperabljenaa poslovna sredstva. Tudi kazalci, kjer primerjame akumulacije na dohodek in peprečno uporabljenaa poslovna sredstva, kažeje na te dejstvo, ki sme ga omenili /slabše peslevanje/.

Valentina Nastran, dipl.ecc.

DOBER DAN, ŠOLA

1. september. Spet se bodo odprla vrata hrama učenosti. In šolski prag bo prestopila cela množica majhnih in velikih učenjakov. Tisti majceni bodo s strahom zrlji v novosti okrog sebe, osmošolci pa se bodo tu počitili kot doma.

Vsem, majhnim in velikim saže-limo: SREČNO! v novem šolskem letu.

In še tiha želja tistih, ki bodo "vlivali" učenost v majhne in velike glave. Starši, pridite čim večkrat povprašat, kako se vaš otrok počuti v našem hramu. Pa brez zamere.

L.T.

Celetni prihodek, dohodek in čisti dohodek ter njegova delitev

Realizacija vrsta prihodka, stroška	I.pelletje 1982	I.pelletje 1981	I 82/81	I R/P
I. CELOTNI PRIHODEK	933.338.688,66	658.668.314,09	141,7	50,6
Perabljena sredstva	719.551.737,07	482.967.525,98	149,0	49,5
Surovine in material	511.158.830,43	334.346.688,07	152,9	41,5
Amertisacija	38.780.698,75	15.938.338,72	243,3	86,2
Ostala porabljena sred.	169.612.207,89	132.682.499,19	127,8	95,4
II. DOHODEK	213.783.951,59	175.700.788,11	121,7	55,1
prispevek SIS, davki	33.706.501,40	23.760.872,15	141,8	49,1
stroški DSSS	3.429.505,75	-	-	37,1
/prisr. sa TOZD Prodaja/	10.166.284,80	12.110.125,70	112,3	-
obresti od kreditov	56.407.773,40	25.731.491,80	219,2	112,8
amort. nad predp. st.	-	23.667.340,78	-	-
III. ČISTI DOHODEK	120.240.171,04	90.430.957,68	132,9	46,4
del ČD sa OD	101.388.368,50	72.105.999,90	140,6	50,9
del ČD sa stan. del SSP	5.486.477,30	4.237.023,25	129,5	43,4
sa leto 1981	4.496.706,15	-	-	-
del ČD sa ostali del SSP	2.000.000,00	3.700.000,00	54,1	15,4
del ČD sa rezervni sklad	5.344.598,80	4.392.519,70	121,7	55,1
del ČD sa poslovni sklad	1.524.020,29	5.995.414,83	25,4	5,8

Kazalci uspešnosti gospodarjenja

Vrsta kazalca	I. pell.1982	I.pell.1981	I 82/81
1. Dohodek/delavca	232.626,70	205.980,10	112,9
2. Dohodek/pevp.up.PB	18,7	23,0	81,3
3. Čisti deh./delavca	130.838,05	106.015,20	123,4
4. Akumulacija/deh. %	3,2	19,4	16,5
5. Akumulac./ČD %	5,7	37,7	15,1
6. Akumulac./pevpr.up. PB	0,6	4,5	13,3
7. OD + SSP/delav./mes. pevpr./	20.560,65	15.639,51	131,5
8. Čisti OD/delavca	13.246,60	9.790,79	135,3
9. Pevp.up.PB/delavca	1.242.123,50	895.105,51	138,8
10. CP/perablj. sred.	1.297	1.364	95,1
11. CP/pevpr.up.PB	0,818	0,862	94,9
12. Del ČD sa OD+SSP/akum.	16,51	2,35	7,0
13. CP/planir. CP	101,3	97,8	103,6
14. Dohodek/plan. deh.	110,1	98,6	111,7
15. ČD/plan. ČD	92,4	77,9	118,6
16. Del ČD sa OD/plan	101,9	93,9	108,5
17. Dohodek/perab. sred.	29,7	36,4	81,6
18. Akumulacija			

Ko je bil francoski maršal Jean-Baptiste Charles Bernadotte (1763—1844) še švedski knez, je izrekel tole misel, ki so jo kasneje mnogi ponavljali:
»Za vladanje Francozom je potrebna železna roka, oblečena v začetno rokavico.«

Prvi osnutek »Trojancev v Kartagini« je imel osem neskončno dolgih dejanj. Direktor opere Cavallo je Berliozu zaman skušal prepričati, naj delo skrajša.

»Razumite vendar, saj to je šest ur muzike!«

»Meni se to ne zdi nič preveč.« je trmasto odgovarjal Berlioz.

»Mislite na to, da so v gledališču med posameznimi dejanji tudi odmori.«

»Saj se lahko skrajšajo.« Cavallo je poskusil še zadnje:

»Ali nič ne mislite na odlomke, ki jih bo treba ponavljati?«

Ta argument je Berliozu prepričal, tako da je opero skrajšal na tri dejanja.

Kako bomo gospodarili v drugi polovici leta?

Prav gotovo so take napovedi zelo nevhvaležne tudi v normalnih razmerah, še toliko bolj pa v današnjih, ko se na vsakem koraku srečamo z besedami stabilizacije, varčevanje, devizni primanjkljaj. Prav zaradi tega se zelo pogosto manjajo tudi pogoji gospodarjenja in odnosi na trgu, kar se potem kmalu odrazi tudi v gospodarstvu.

Ob upoštevanju vseh teh dejavnikov je torej prognoza zelo težka. Trenutno moram reči, da teče proizvodnja boljše kot je katerikoli mesec v letošnjem letu. Vendar moramo upoštevati, da se je med našim kolektivnim dopustom pripeljalo nekaj več materiala kot običajno, kdaj bo zopet novi, se pa točno ne ve. Vendar zadnje napovedi kažejo, da bo oskrba z bakrom in aluminijem malo boljša, ker gre tega manj v izvoz zaradi padca cene na svetovnem trgu, medtem pa oskrba z dinamo pločevino in paličastim železom iz železarne Jesenice ostaja še vedno uganka. Napovedi so, da bo tega materiala iz Jesenic še vedno premalo, oziroma celo manj, seveda če bo to res, bomo imeli v naslednjih mesecih hude izpade v proizvodnji. Osebnostno upam, da hujše kot v prvem polletju, z oskrbo s tem materialom ne more biti.

Druga stvar, ki je še bolj zaskrbljujoča, so napovedi o povečanju cen surovinam, kljub odloku o zamrznitvi cen. V tovarni imamo že skoraj od vseh dobaviteljev pismene zahteve o povečanju cen od 8 - 40 %. Če bo to tudi realizirano, bo ponovno vprašanje akumulativnosti in doseganje potrebnega dohodka za kritje vseh potreb. Drugo vprašanje, ki je tudi zaskrbljujoče,

je plasma naših izdelkov v izvoz. Napeti moramo vse sile, da dosežemo vsaj lanskoleten izvoz, ki je bil do sedaj rekorden, tako po absolutni številki kot po izvozu na zaposlenega. Ta cilj bo skrajno težko doseči, ker je v svetu še vedno težka kriza in so nam nekateri kupci v primeru z letom 1981 zmanjšali naročila (Braun, Girmi, ZDA). Druga bojazen, ki pa še ni razčiščena, vendar če ne bo pozitivno rešena, lahko pomeni katastrofo tudi pri nas, pa je vprašanje AEG. To vprašanje bo verjetno znano v mesecu septembru, zato ne bi hotel podati kakršnokoli napovedi, kakor to, da do nadaljnjega posli s to firmo tečejo tako, kot so dogovorjeni in upajmo, da bo tako tudi ostalo.

Vendar se moramo zavedati, da je tudi na svetovnem trgu težka kriza, kjer v konkurenci ni usmiljenja in da je tako tudi naše izdelke vedno težje plasirati na tržišče, po neki še sprejemljivi ceni.

Moram pa poudariti, da je za našo tovarno dela še dovolj, da bomo morali do kraja izrabiti delovni čas in stroje, če bomo hoteli narediti vse to, kar smo še s pogodbami dolžni do naših kupcev. Kasnimo pa predvsem zaradi tega, ker so bili v prvem polletju veliki izpadi zaradi slabe oskrbe z materialom.

Druga velika naloga, ki nas čaka v drugem polletju, ki pa se ne konča z novim koledarskim letom, pa je stabilizacijsko-sanacijski načrt, ki bo moral teči tudi še skozi celo drugo leto, saj je nekaj nalog dolgoročnih. To je prav gotovo

naloga vseh zaposlenih, seveda primerne posameznim odgovornostim. To so prav gotovo temelji bolj gospodarnega obnašanja in večje odgovornosti posameznikov za posamezne naloge.

Pri izpeljavi in uresničevanju teh nalog morajo nositi levji delež strokovne službe in posamezniki seveda pa bodo morali svoj prispevek dati DPO in samoupravni organi, če hočemo, da to ne bo samo en sprejeti sklep več, ki pa ne bo imel praktične veljave.

Ob koncu moram izraziti bolj optimistično napoved za drugo polletje, kot je bilo prvo, čeprav tudi to ni bilo tako slabo, če upoštevamo pogoje, v kakršnih je tekla proizvodnja. Vendar upam, da bi v danih pogojih morale biti drugo polletje boljše, prav gotovo pa bo, če bo sleherni od zaposlenih naredil vsaj tišče, za kar je zadolžen in odgovoren.

Anton Rakovec

Prvomajska nagrada dela tov. Bandelj Bojana

Štiri prvomajske nagrade dela so letos podelili Slovencem. Eno od teh tov. Bojanu Bandelju, vodji mehanskega razvoja, Iskrašu od leta 1973.

Dobil jo je za požrtvovalno delo in za izredne uspehe, dosežene s inovacijami in racionalizacijami pri proizvodnji električnih naprav in gospodinjskih aparatov, za izreden prispevek k povečanju sterilnosti in gospodarnosti proizvodnje, za prispevek k izboljšanju organizacije dela ter za izredno dejavno delo pri razvoju samoupravnih odnosov. Sam pravi, da mu nagrada ogromno pomeni, ker je najvišje delovno priznanje. Podelil mu jo je tov. Dragoslav Marković, predsednik skupščine SFRJ.

Prvomajska nagrada dela se podeljuje za spodbujanje in javno priznanje najvažnejših uspehov delavcev, neposrednih proizvajalcev, da se nadaljuje kontinuiteta med dosedanjimi pridobitvami socialistične revolucije, delom naših rodov in nadaljnjim razvojem samoupravnih socialističnih odnosov kot tudi, da bi bilo proizvodno delo družbeno še bolj priznано.

Bandelj Bojan je eden od šestih otrok iz kmečke družine, v vasi Zavino v Vipavski dolini. Največja želja, postati avtomehanic, se mu je uresničila. Nadaljeval je izredno šolanje in naredil srednjo strojno šolo, potem pa še prvo stopnjo. Nadaljeval je redno in diplomiral na Fakulteti za strojništvo. Bil je Tomosov štipendist in zaposlen v Tomosu, od leta 1967-1971 pravzaprav v najlepšem Tomosovem obdobju. V ISKRO je prišel leta 1973 na delovno mesto konstrukterja I. Kakšen raskorak je bil

med Tomosom in Iskro najbolje kaže podatek, da je 3 leta prej v Tomosu s 1. stopnjo zaslužil precej več.

- Prišel si leta 1973. Kaj so takrat delali v tovarni?

- Razvijali smo kolektorske motorje, asinhronce, delali smo Danfoss, sirene. Leta 1975 smo začeli s sesalnimi enotami, ki predstavljajo največji del naše proizvodnje. Takrat smo se tudi kadrovske okrepili, prišli so štipendisti.

- Kdo od konstrukterjev je v mehanskem razvoju od leta 1973?

- To vidiš, je katastrofa. Samo tov. Thaler. Problem odhajanja ljudi iz razvoja bi morali čim bolj saustavljati. Tu so izredno važne izkušnje. Primanjkuje ljudi za uvajanje novih programov. Pri Braunu so ljudje v razvoju po 20, 30 let. Tam so od začetka. Pri nas je to stalen problem. Teško je obvladovati tako širok program, kot je naš. Teško se specializiraš. Tudi zato včasih prihaja do kritik. Saj ne more en človek hkrati "peljati" cel kup stvari. Pri nas največkrat mora.

- Omenjaš Braun in AEG, naše kooperacijske partnerje. Koliko smo sa njimi?

- Teško je to oceniti, ampak rekel bi, 5 let. Izvosna orientacija postavlja pred nas ostre zahteve po ceni, kvaliteti, hitrosti izdelave vzorcev in še drugih rečeh. Pri AEG-ju dela na razvoju sesalnika 37 ljudi. Pri nas nas dela nekaj, a ne delamo samo to. Taka proizvodnja sesalnika in sesalnih enot kot je naša, bi lahko prenesla, da bi trije, štirje delali samo na razvoju sesalni-

kov in sesalnih enot. Razvojno delo bi moralo biti bolj cenjeno.

- Kaj te v tovarni še moti, oz. misliš da ni dobro?

- Moti, da včasih gremo v preveč širok program, ki ga s obstoječim kadrom ne moremo zadovoljivo obvladovati iz stališča evropske kvalitete. Največkrat posnemamo vodilne proizvajalce. Ponujaje nam stare izdelke. Morali bi smanjšati materialne stroške na minimum, ker ti ogromno predstavljajo v ceni. Oguljena parola "več prodaje snanja" tu še kako velja.

- Omenil si pomanjkanje kadrov. Misliš, da rabimo pomoč sunajnih institucij?

- Vsekakor moramo biti odprti za znanje od sunaj, žal pa se je vedno pokazalo, da se je najbolje opreti na lastne sile. Živeti je treba s tovarno, da si in se čutiš član kolektiva, da delaš s tovarno in s njo dosegaš uspehe. Zunanji sodelavci nikoli ne ulagaje maksimalno, ker niso življenjsko povezani s tovarno.

- Si zadovoljen v poklicu?

- Sem. Izredno zadovoljen. Čutim pa, da je razvoj sapostavljen. Včasih kakšna zanimiva ideja propade zaradi nerazumevanja ali nezadostnega interesa.

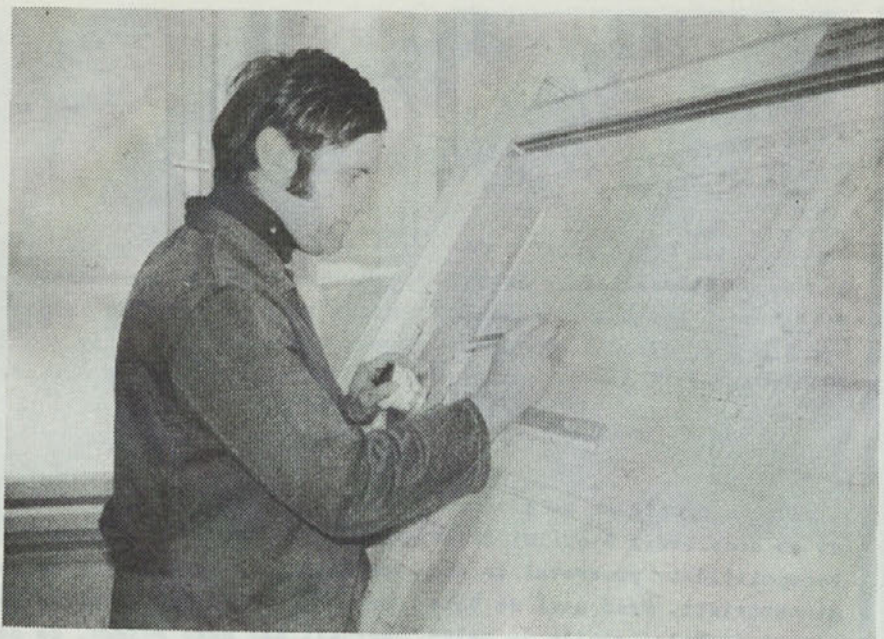
- S kakšnimi problemi se soočaš kot šef mehanskega razvoja? Mislim na tiste, netehnične probleme.

- V mehanski razvoj se nič ne vlaga. V prototipni delavnici ni od leta 1970 nobenega novega stroja. V konstrukciji samo risalne deske. Še kalkulator imam svoj.

- Imaš največ sasluga pri razvoju našega lastnega sesalnika. Povej kaj o njem.

- Za razvoj tega sesalnika je bilo le šest mesecev časa, pa

Handelj Bojan, dipl.ing.

še to poleg ostalega dela. Manjka nam izkušenj, saj je to naš prvi sesalnik. Po izrabi orodij, čez nekaj let sem prepričan, da bomo lahko sesalnik toliko "popravili", da bo sposoben zadovoljiti tudi najzahtevnejšega kupca. Sesalnik je v osnovi in v sami zamisli dovolj dober. Veliko je storjenega za čistost okolja, saj ima trajno filtracijo zraka. V tem je boljše kot AEG-jevi sesalniki. Miele-jevi sesalniki to imajo in sodijo v sam svetovni vrh.

Problem je tudi šum. V nekaj naslednjih letih bo treba nivo šuma na sesalnih enotah zmanjšati, saj so zahteve sunaj vse hujše. Na tem področju moramo še veliko narediti.

- Sesalnik je dobil nagrado za design na Beograjskem sejmu. Ti to kaj pomeni?

- Gotovo pomeni. Toliko govora je bilo že okrog oblike in uporabnosti, tud kritik. Pa saj sem že rekel, da smo tu na začetku.

- Kako pa vsklajuješ delo kon-

strukterja in šefa?

- Včasih ni lahko, potrebna je velika angažiranost. Ko si najbolj skoncentriran na kako delo, zazvoni telefon. Žraven še proizvodni problemi, problemi s materialom, s kvaliteto, razvojnik pri nas se mora velikokrat ubadati s problemi zaradi materiala. Nemcem se ni treba. Zadovoljstvo ob doseženih uspehih pa je sato toliko večje.

- Bil si inovator leta 1979, leta 1980 je tovarna dobila prvo nagrado. Kakšni so tvoji dohodki?

- Imam 2 milijona in stopetdeset starih din plače. Od inovacij pa nikdar nisem zahteval ali dobil nobenega denarja. Niti zahvale. Govorice o inovatorskih zaslužkih so neresnične. Samo za primer. Asinhronski program, mislim Idrijski, je bil razvit pri nas, pa ga Idrija nesprenjenega še zdaj uspešno prodaja. Še vedno je konkurenčen. Take stvari se prerado pozabljajo.

- Kaj misliš sploh o dohodkih v

razvoju?

- Za plodno razvojno delo je danes vsak preslabo plačan. Mladi, sposobni in prisadevni niso nikoli dovolj plačani. Prototipna je problem sase. Tam so delavci v primerjavi s ostalimi v tovarni slabo plačani. Kar pogledj. Že s osebno oceno sgubijo 10 %. V prototipni saradi slabe opreme ne moremo delati dovolj kvalitetnih vzorcev. Drugod po svetu so prototipne delavnice usposobljene in izredno opremljene.

- Ob vsem tem delu in aktivnem udejstvovanju v družbenopolitičnem življenju ti gotovo ne ostane dosti časa. Pa vendar, kaj je tvoj hobi?

- Popoldne študiram literaturo. Tehnika me zanima. Zanimajo me vsi dosežki na področju

elektromotorjev in gospodinjskih aparatov. Kot hobi pa me zanima gradbeništvo. Že od malega. Nekako iz notranje potrebe. Naredil sem celo nekaj idejnih projektov za hiše, v času študija. Tudi hišico na Primorskem sidam popolnoma sam.

- Imaš hčerko, ki hodi v prvi razred. Kaj bi ji svetoval pred izbiro poklica?

- Povedal bi ji, da je ekonomija boljše, oziroma hvaležnejša od tehnike. Meni so odsvetovali kmetovanje, jas bi njej tehniko. Nikoli pa ne mislim vplivati na njene odločitve.

- Kdaj najdete čas, da ste skupaj? Žena je namreč družbene selo aktivna.

- Ja, res. Včasih se pred večerom sploh ne vidimo, Tako bolj ob sobotah in nedeljah.

- Kakšni pa so tvoji načrti, os. želje za naprej?

- Rad bi, da bi se opredelili za osnovne programe v tovarni, da bi specializirali lju-

di sanje in začeli s projekt-nim izvajanjem. Zdaj to ni možno. Ljudje naj ostajajo v razvoju. Treba jih je sainte-resirati.

- Pa privatne želje?
- Rad bi dobil parcelo za gradnjo. V Škofji Loki slabo kaže. Zdaj živimo v dvosobnem stanovanju na Partizanski. Pa ... želja je veliko.
- Česa pa si bil ob nagradi najbolj vesel?
- Gotovo čestitk sodelavcev in čestitke generalnega direktorja ISKRE, tov. Stipaniča.
- V dneh po podelitvi nagrade smo te videli na TV, v časopisih. Za koga vse si dal intervju?
- Vsega je bilo preveč. Pred kamero sem se slabo počutil. Govoril pa sem s novinarji od Politike, Beograjskega večera, Dela, Gorenjskega glasa, Delavske enotnosti, Iskre.
- So te kaj vprašali, kar nisi hotel povedati?
- Niso. Saj nimam nobenih skrivnosti.
- Kaj pa te niso, pa bi rad povedal?
- Nič. Toliko stvari sem povedal tolikim ljudem, da še sam ne vem več, kaj vse sem povedal.
- Hvala lepa.

Ta ne ravno kratek razgovor s Bojanom Bandljem, našim prvomajskim nagrajencem, bi rad opozoril na nekatere probleme v razvoju in bil obenem tudi njegova skromna predstavitev in sahvala.

Okorn Boris

Svečana podelitev priznanj predsedstva SFRJ in obisk zamejskih Slovencev

Letošnji dan 07 in praznik dela smo pričakovali še posebno radostno in nestrpno. Želeli smo čim prej izročiti visoka odlikovanja, ki jih je našim delavcem dodelilo Predsedstvo SFRJ.

V skupnih pripravah na svečanost so sodelovali številni družbenopolitični, prosvetni in drugi aktivisti. Pred nami so bile namreč številne akcije in naloge, ki jih je bilo treba izvršiti. Tako je bilo potrebno pripraviti vse potrebno za otvoritev slikarske razstave v Števerjanu med zamejskimi Slovenci v Italiji, organizirati obisk osrednje prireditve in udeležbe na spominskem pohodu prav tako v Števerjanu, organizirati svečano podelitev odlikovanj Predsedstva SFRJ in sodelovati v pripravah na osrednjo prvomajsko proslavo v Krajevni skupnosti.

Zahvaljujoč odgovornemu prevzemanju in izvajanju nalog so bile vse akcije uspešno izpeljene. Vse prireditve so bile kvalitetno pripravljene in izvedene, ob številni udeležbi delavcev in občanov. Še posebno presenečenje pomeni številne udeležbe na svečani podelitvi odlikovanj. S tem smo res izkazali vso zaslužno pozornost odlikovancem. Zahvala pa gre tudi Kulturnoumetniški skupini in pevskega zboru, ki sta pripravila lep kulturni program.

V prijetnem spominu ostaja tudi tovariško srečanje odlikovancev. Ob pristni kapljici je stekla beseda o prehojeni življenski poti. Isstopili so spomini na težka leta tovarne, njenega naglega vspona in utrjevanja. Nepozabni so trenutki naporov, ki

pa so bili vedno prepojeni s trdno vero v boljše prihodnost. Trdna volja in popolna pripadnost tovarni in kraju je vodila tovarišice in tovariše odlikovance vedno le naprej v nove borbe, nove napore.

Srečanja s zamejskimi Slovenci v Števerjanu se je udeležilo kar precejšnje število naših delavcev. V sončnem jutru smo se odpeljali med naše rojake. Že na začetku poti je bilo vzdušje veselo in razigrano, kar je bil znak, da bomo preživeli prijeten dan. Na meji smo se srečali s sodelavci iz Reteč. Pozdravil nas je tov. Blaznik - predsednik sindikata ISKRE Reteče in iniciator našega obiska v Števerjanu. Pozdravil pa nas je tudi predstavnik Kulturnoprosvetnega društva "Briški grič" in nas na poti od meje do Števerjana seznanil s pokrajino in programom prireditev. Bili smo res presenečeni nad prijaznostjo in gostoljubnostjo, ki so nam jo izkazali že ob prvih korakih po Števerjanu.

Veličastno je bilo pred spomenikom žrtvam fašizma. Množica udeležencev je nestrpno pričakovala začetek spominskega pohoda od Števerjana do Gonjač v Sloveniji. Predstavnik Briških partizanov in predstavnik kulturnoprosvetnega društva sta pozdravila vse navsoče in v kratkem predstavila pomen praznovanja, nato pa odprla začetek pohoda.

Nepregledna množica se je šele po nekaj sto metrih pohoda začela trgati in redčiti. Domala vsi ISKRAŠI smo se udeležili pohoda, nekateri na 10 in nekateri na 20 kilometrov. Ob veselem vzdušju smo se na poti pozdravljali

Dobitniki odlikovanj

z domačini, ki so nas opazovali iz svojih domov, prav tako prijazen je bil odnos miličnikov in carinikov na maloobsejnem prehodu.

Ko smo prispeli v Gonjače, t.j. na cilj pohoda, smo bili zopet prijazno postreženi s čajem, na voljo pa so bile tudi limone in sladkor. Po kratkem okrepčilu se je večina povzpela na vrh stopničastega stolpa, dela spomenika, od koder je bil prelep razgled na Goriška Brda. Po povratku s pohoda je sledila podelitev pokalov za udeležence pohoda. Udeleženci ISKRE Široka potrošnja Škofja Loka smo prejeli pokal za najštevilnejšo udeležbo. Nepopisno veseli smo navdušeno ploskali in na ta račun srknili iz pokala. Po končani podelitvi smo si ogledali slikarsko razstavo, nato pa se odpravili na skupno kosilo. Tu smo že pričeli z veseljačenjem. Razvil se je ples, ki smo ga nadaljevali na osrednjem prireditvenem prostoru.

Proti večeru smo se utrujeni, a zadovoljni postopoma odpravljali domov. Nekateri avtobusi so odpeljali prej, drugi kasneje, odvisno od vstrajnosti udeležencev.

Veselje in petje se je nadaljevalo tudi še v avtobusu, na katerem pa je ob preglasnem petju celo uspelo zaspati.

Osrednja prvomajska proslava v Krajevni skupnosti je bila tokrat na prostem. Izkazalo se je da je to selo primerna oblika, kajti udeležba občanov je bila neprimerno večja, kot smo je vajeni v dvorinah. Lep kulturni program v izvedbi pevskega zbora ter recitatorjev ter drugih umetnikov je navdušila občane. Težava je bila le v osvočenju, kar pa je že naša stara bolezen. Proslavljanje delavskega praznika so popestrili tudi številni kresovi po bližnjih vrhovih hribov in gora. Naklonjeno pa nam je bilo celo vreme, ki sicer na ta dan tako rado ponagaja.

Marjan Šmid, ing

Odpadki ~ kako in kam?

Pomanjkanje surovin se pojavlja kot eden osnovnih problemov sodobnega sveta. Niso torej odveč razmišljanja, da je zbiranje odpadkov koristno in nujno. Žal take fraze vse prevečkrat izzvenijo v prazno. Kje so vzroki za to? Zbiranje, sortiranje kakor tudi uporaba odpadkov kot surovina nam še vse prevečkrat predstavlja velik organizacijski in tehnološki problem. Zatika se že pri zbiranju, čeprav je treba poudariti, da smo tu dosegli že lepe uspehe v primerjavi s stenjem izpred nekaj let. Če smo pred leti tako v industriji kot v gospodinjstvih odlagali ali sežigali odpadke na različnih mestih - celo ob bregovih rek in podobno, je končno prevladala miselnost, da morajo ostati reke in naša okolica čista in ne onesnažena z različnimi odpadki.

Odpadke smo torej začeli zbirati, vendar smo s tem šele na začetku poti. Zbiranje nam je namreč na eni strani povzročilo kopičenje odpadkov na tovarniških ali domačih dvoriščih. Skupaj s komunalnimi organizacijami združenega dela smo našli poti za skupinska odlagališča odpadkov. Taka odlagališča so sicer kolikor toliko urejena, vendar prebivalcem okoliških vasi povzročajo nemalo problemov. Taka odlagališča pa so urejena samo za trdne in neškodljive odpadke. Predvsem v industriji, deloma pa tudi v posameznih gospodinjstvih pa nastajajo tudi tekoči in strupeni odpadki, Široka družbena akcija, kakor tudi posamezni predpisi, so ustvarili pogoje, da smo tovrstne odpadke začeli zbirati. Pri tem se je pokazalo, da je trenutno le manjši del teh odpadkov mogoče ponovno očistiti tako, da so uporabni za ponov-

no uporabo. Tako stanje je posledica več objektivnih, žal pa tudi subjektivnih razlogov. Pri zbiranju odpadkov smo običajno zelo malomarni in jih ne sortiramo. Predelava, osiroma čiščenje odpadkov, pa je mogoče edino le, če vemo, za kakšne odpadke gre in če so odpadki dosledno ločeni. Reciklaža, kot običajno imenujemo predelavo odpadkov za ponovno uporabo, pa je v običajnih pogojih tudi zelo draga. Ti pogoji in nedoslednost pri ločevanju odpadkov nas vse prevečkrat silijo v to, da smo prepričani, da je edini način reševanja problema odpadkov s deponiranjem na ustrezno mesto. **TODA KAM S TEKOČIMI ODPADKI?**

Vsako bi jih rad odstranil s svojega vrta, kaj šele da bi tuje odpadke deponiral na svojem dvorišču. Ta problem je pripeljal tako daleč, da se pri vseh tovarnah nekje na dvorišču kopičijo saloge vnetljivih, strupenih in drugih, predvsem tekočih odpadkov. Problem ni rešen v širšem slovenskem prostoru. Dokler pa je temu tako, je še vedno pričakovati pogine rib, pomanjkanje in zastrupitve pitne vode.

Delne rešitve se sicer kažejo s sežiganjem takih odpadkov na primeren način tako, da dim ne bo prekomerno onesnaževal zraka. Tako draga rešitev pa je primerna le za gorljive odpadke. Ker pa v tehnološkem procesu običajno dodajamo raznim kemikalijam vodo, ki ne gori, zato je ta postopek le delna rešitev. Problem bo torej ostal še naprej in bo zahteval še veliko naporov, da bo ustrezno rešen. V tovarni moramo opraviti predvsem sledeče naloge:

- Od proizvajalcev zahtevati, da nam istočasno s karakteristikami posameznih kemičnih snovi za uporabo, predlagajo tudi način reciklaže, deponiranja ali razstrupljanja.
- Dosledno zbiranje in ločevanje posameznih odpadkov.
- Nameniti je treba ustrezne površine za zbiranje in ločevanje odpadkov.
- Stalno iskati možnosti ponovne uporabe odpadkov.

Če bomo opravili v tovarni vse naštetje naloge, pa pričakujemo

tudi od širše družbene skupnosti, predvsem pa komunalnih organizacij združenega dela, da bodo le-te odigrale svojo vlogo, ki jo imajo v naši družbi.

Tone Rovtar, ing

Poročilo kadrovske službe za prvo polletje 1982

V prvem polletju je sklenilo delovno razmerje 27 delavk in delavcev, iz JLA pa se je vrnilo 11 delavcev.

Razporejeni so bili:

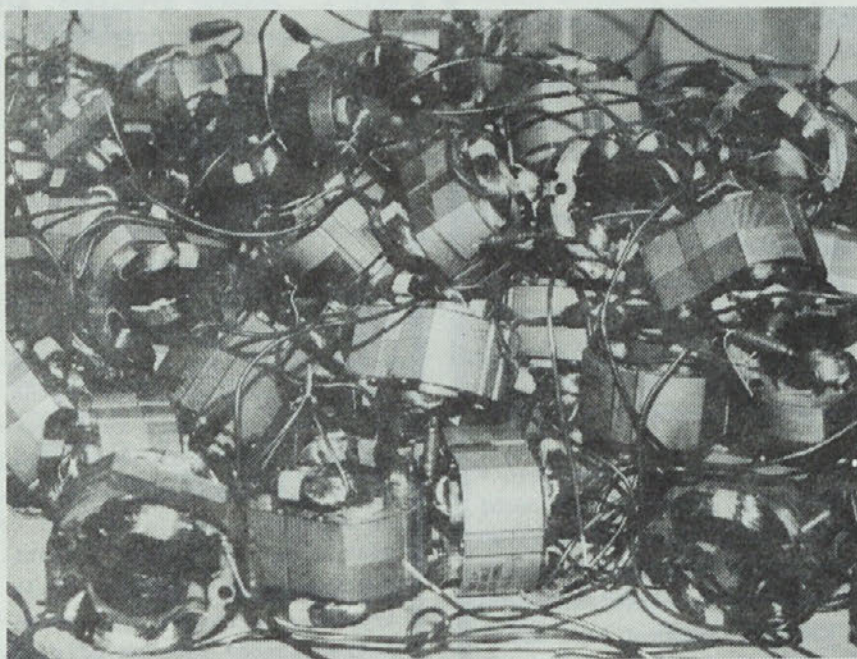
- v obdelovalnico	6
- v livarni	1
- v montažo	18
- v orodjarno	1
- v vzdrževanje	1
- v TPP	2
- v razvojni sektor	3
- v sektor za kakovost	1
- v gospodarski sektor	1
- v splošni sektor	2
- v štabne službe	2

Teh 38 delavk in delavcev je imelo sledečo stopnjo strokovne izobrazbe:

7 - visoke šole
1 - višjo šolo
5 - srednjo šolo
6 - poklicno šolo
19 - ostalih

Pravtako smo imeli v prvem polletju na proizvodnem delu in vseh vrstah prakse 47 fantov in deklet, od tega:

36 fantov in deklet na proiz-

Statorji - koliko je slabih in kako s njimi?

ve analize trdimo, da gre zares za ambiciozen in ofenziven ekonomski program, da bo rasprava o številnih ponujenih rešitvah v prihodnjih mesecih zelo dvignila družbeno temperaturo, da pa bo po vsem sodeč največjo podporo našel v samem gospodarstvu.

POMANJKANJE DENARJA

Ves ta program je zamišljen tako, da bi s njegovim uresničevanjem Jugoslavija s tako imenovanega ekstenzivnega prešla na intenzivni razvoj in z maksimalnih na optimalne stopnje rasti družbenega proizvoda ob popolni uveljavitvi tržno-planškega koncepta ekonomije, močnega razmaha samoupravnih odnosov in visoke učinkovitosti gospodarjenja. To bi praktično pomenilo zmanjšanje inflacije z lanskim 40 na samo 8 do 10 odstotkov v letu 1985. Medtem je predviden skromnejši letni porast družbenega proizvoda za približno 2 odstotka in zaposlenosti samo za en odstotek na leto. Po letu 1985 bi dinar lahko razglasil svojo konvertibilnost, družbeni proizvod bi začel hitreje naraščati z letnim povečanjem za 5 odstotkov, zmanjšal pa bi se primanjkljaj v bilanci gospodarskih odnosov s svetom. Vendar kako naj bi to tudi dosegli?

Eden od temeljev tega programa zmanjšanje inflacije bo restriktivna monetarna politika, ki bo povzročila začasno naraščanje nelikvidnosti v gospodarstvu, zatem počasnejše naraščanje cen, ki v letu 1985 ne bi bilo večje, kot ga pričakujejo na tržišču razvitih zahodnih držav. Z omenjenim naraščanjem kreditov bank je pričakovati, da bo gospodarstvu ostalo manj denarja za financiranje tekoče proizvodnje, tako da bo prisiljena večidel prihodka dati v poslovne sklade za financiranje zalog, s čimer se bodo s to finančno operacijo na e-

konomski način posušile številne investicijske namere. V strahu pred morebitnim stečajem bodo gospodarske organizacije v pomanjkanju kreditov morale blago prodajati tudi cenejše, da bi dosegle večji promet, čeprav tudi ob izgubah, da bi zatem sprejemale vrsto notranjih ukrepov za zmanjšanje lastnih stroškov proizvodnje. Podoben scenarij je bil uporabljen tudi leta 1965, ko smo samo v treh letih zmanjšali inflacijo z 29 na 4 odstotke, vendar ob velikih družbenih pretresih in naraščanju nezaposlenosti. Ali se bo tudi to ponovilo?

Proti nelikvidnim organizacijam in tistim z izgubo, bi sprejemali najostrejše sankcije. Izjema je predvsem samo za primer, ko v času izplačila osebnih dohodkov TOZD na žiro račun ne bi imela denarja. Takrat bi dopustili bančno posojilo, vendar ob hkratni denarni kazni odgovornim osebam v takšnem kolektivu, ki morajo skrbeti, da TOZD ne zapade v takšno pomanjkanje.

Da bi preprečili morebitno visoko ceno, ki bi jo v tem triletnem obdobju plačale organizacije združenega dela in da bi olajšali zniževanje stroškov proizvodnje, bi znižali stopnje davkov in prispevke iz dohodka in osebnega dohodka za približno 5 odstotkov. Čeprav bo to nekoliko oslabilo prihodke družbenopolitičnih skupnosti in SIS, ni predvideno njihovo deficitarno financiranje, ker bi bil to še en pritisk na primarno emisijo in pravzaprav spodkopavanje takšnega koncepta protinflacijske politike.

UPORABA DAVKA

S temi sredstvi od zmanjšane davka bi gospodarske organizacije lahko pokrivala morebitne izgube, v kasnejšem obdobju pa bi jim služila za povečanje aku-

mulativnosti. Z njimi bi gospodarske organizacije prosto razpolagale, ne bi pa jih smele prelivati v osebne dohodke. Prav tako bi organizacije s izgubo plačale še manjši davek iz dohodka in osebnega dohodka, čeprav bi bilo logično, da ga sploh ne plačajo, če že nimajo dohodka. V sedanjem fiskalnem sistemu je namreč takšnem davek postal podoben materialnemu strošku in se plača ne glede na to ali ima TOZD dohodek ali ne. Ta oproščena sredstva bi lahko uporabili samo za sanacijo izgub.

Po enem predlogu bi s progresivnim obdavčevanjem dohodka organizacij združenega dela, ki poslujejo v izredno ugodnih tržnih ali naravnih pogojih, pobrali tudi večidel rente, da bi zmanjšali sicer velike ekonomske razlike med nekaterimi grupacijami (na primer med nafto in tekstilno industrijo). Zagarjajo tudi zamisel, da bi v proračunih družbenopolitičnih skupnosti postopno zmanjšali delež prometnega davka in povečali delež davka na dohodek, kar je ekonomsko tudi bolj razumljivo.

Delež investicij v družbenem proizvodu bi se v prihodnjih treh letih z nedavnih 40 zmanjšal na 25 odstotkov z vrsto ukrepov. Zmanjšala bi se možnost spremembe kratkoročnih sredstev v dolgoročne kredite. Zaradi pomanjkanja kreditov v bankah bi gospodarske organizacije, kot smo že omenili, večidel poslovnega sklada uporabile za financiranje tekoče proizvodnje, povečal bi se tudi obvezni lastni delež gospodarskih organizacij v investicijah na najmanj 33 odstotkov od njihove predračunske vrednosti. V programu je zapisano tudi naslednje: ta program zahteva prenehanje vpletanja političnih funkcionarjev pri sprejemanju investicijskih sklepov.

UKROČENE CENE

Iz bogatih ekonomskih izkušenj je znano, da je lažje zmanjšati letno naraščanje denarne mase in kreditov bank, kot stroške proizvodnje. V prehodnjem obdobju do leta 1985 je zato potrebna močnejša kontrola cen. Vsekakor bo ta kontrola najostrejša letos in prihodnje leto. Pri tem bo glavni kriterij za določanje cen svetovna cena nekoga blaga, zatem pa tudi stopnja akumulativnosti v vsaki posamezni gospodarski dejavnosti.

Devizni tečaj dinarja se bo v tem triletnem obdobju gibal po svoji konvertibilnosti in realni ceni.

Za to pa je osnovni pogoj zniževanje inflacije v državi in še posebej stroškov proizvodnje. Tako bi do konca leta 1985 vodili politiko takoimenovane regulirane depresiacije tečaja dinarja, kar bo nekoliko podražilo uvoz in s tem upočasnilo padec stroškov proizvodnje. Na enak način bi prišli tudi do realnih obrestnih stopenj, ki bi bile približno enake kot stopnje inflacije. To bi dosegli predvsem z zniževanjem inflacije, o čemer govori tudi celoten program, ne pa s skokovitim naraščanjem obrestnih stopenj. Za začetek pa je mogoča tudi dodatna manjša podražitev domačih kreditov.

Posebno pozornost so avtorji protiinflacijskega programa namenili problemu izgub, ki v prihodnjem letu ali dveh lahko dobijo širši obseg in to kot občasen ali trajnejši pojav v vrsti delovnih organizacij. Če bo tako, bi izgube najprej pokrivali iz rezervnega sklada delovne organizacije, zatem iz proračuna občinskih in regionalnih DPS, bank in mogoče SIS. Pri izgubarjih bi najprej zniževali osebne dohodke, zatem tudi število zaposlenih, menjal pa bi se tudi njihov pos-

lovodni odbor.

Če sanacijski program ne bo izveden tako kot je treba, ali če tudi to ne bo dovolj za pokritje izgub, bi šla organizacija v likvidacijo. Takšne kolektive bi lahko prevzeli večji poslovni sistemi, vendar le na ekonomski račun.

ODVEČNI POKLICI

Glavni odgovor na vprašanje ali bo ob takšnem programu več družbenih pretresov in povečana nezaposlenost, je pravzaprav že dan. Najbolj pa ga vsebuje tudi napoved, da se bo zaposlenost v prihodnjem obdobju na leto povečevala za en do dva odstotka. Lahko bi bila tudi večja, vendar na škodo standarda zaposlenih, katerim ta standard že tako ali tako strmoglavo pada že tri leta zapored. Zato je ena od začasnih zahtev tega programa, da ne vlagamo preveč v kapitalno intenzivne dejavnosti, da začasno zavremo uvajanje kompjuterjev v poslovno tehnološke sisteme in da uvedemo možnost skrajšane delovnega časa za del zaposlenih. To bi lahko uporabili tam, kjer je višek administrativnih delavcev in strokovnjakov; v tem primeru bi delala dva na istem mestu za en osebni dohodek. Podobno bi lahko ravnali tudi pri zaposlovanju pripravnikov in žensk, ki bi to hotele. Prav tako bi tudi slabše delavce in manj sposobne visoko izobražene delavce lahko začasno preselili na dela s polovico delovnega časa, a tudi s polovico plače.

Šolski sistem bo moral v prihodnjih letih dati prednost širšemu splošnemu izobraževanju, namesto, da bi tako kot doslej dajal težišče ozri specialnosti. Vsekakor pa bo treba zapreti številna šolska vrata za učenje administrativnih poslov in slabo iskanih diplom družbene smeri v korist boljše plačane in cenejšega proizvodnega

dela, na ravneh tehničnih znanosti in poklicev. Torej glavno ceno te tretje gospodarske reforme bi utegnili plačati viški administrativnih delavcev, kajti eno od glavnih načel tega programa je, da nihče ne more imeti monopola nad enkrat že pridobljenim delovnim mestom.

Ne nazadnje bodo ukrepi tega protiinflacijskega programa še posebej zavrli delo na črno, te nezakonite dohodke, ki jih program tretira enako kot tiskanje poneverjenega denarja, ki prihaja v obtok in zmanjšuje kupno moč pošteno zasluženega dinarja.

Vse to bo jeseni zajela vsestranska javna razprava o tej naši novi reformi.

Usmeritve in kriteriji za regresiranje prehrane med delom

Na podlagi stališč in usmeritev 3. konference Zveze sindikatov Slovenije o organiziranju prehrani delavcev med delom je predsedstvo republiškega sveta ZSS na seji 29. aprila letos sprejelo naslednje usmeritve in kriterije za regresiranje prehrane med delom:

1.

Organizirana prehrana med delom so pripravljene obroki, ki so praviloma topli, izjemoma pa tudi hladni ali kombinirani, če tega med delom ni mogoče zagotoviti drugače. Obroke lahko pripravijo v temeljni organizaciji, drugi organizaciji ali delovni skupnosti, za svoje delavce ali delavce drugih organizacij. Prehrano med delom je mogoče zago-

Delo v kuhinji

toviti tudi po pogodbi s gostin-
skim obratom, delikatesnim od-
delkom trgovine, obratom druž-
bene prehrane odprtega tipa ali
obratom živilske industrije.

2.

Organizacija, ki za svoje delav-
ce ne bo preskrbela prehrane med
delom na enega od naštetih nači-
nov, v letu 1983 tega ne bo mog-

la nadomestiti s izdajanjem vred-
nostnih-trgovinskih bonov. Leta
1983 se namreč ukinejo vrednost-
ni boni za nakup živil v trgovi-
ni, ki so jih doslej s soglas-
jem občinskega sveta ZS ali
brez soglasja izdajale svojim
delavcem organizacije združene-
ga dela, ki niso organizirale
prehrane med delom.

Prilpava toplega obroka

Tako bo zagotovljena namenska
poraba družbenih sredstev za
prebrano med delom, katerih vir
so materialni stroški in sklad
skupne porabe.

3.

Namesto vrednostnih-trgovinskih
bonov, ki so jih doslej prejema-
li delavci, ker jim iz objektiv-
nih razlogov (narava del in na-
log, zdravstveni razlogi) prehra-
ne med delom ni mogoče organizi-
rati tako kot drugim, jim bo or-
ganizacija združenega dela lah-
ko izplačevala regres za prehra-
no med delom v gotovini, če je
to skladno z naslednjimi krite-
riji:

- če zaradi narave dela in nalog
delavci ne opravljajo del na
stalnem mestu, ampak vsak dan
drugje v kraju ali zunaj kra-
ja stalne zaposlitve, pri če-
mer ni mogoče vnaprej predvi-
diti mesta ali časa trajanja
takega dela. Regres pripada
delavcu samo za tiste delovne
dneve, ko ne dobiva dnevnice.
V to skupino spadajo npr. de-
lavci, ki opravljajo dela in
naloge serviserjev, monterjev,
potnikov, dežurnih veterinar-
jev itd.;
- če gre za delavce, ki imajo
predpisano dietno prehrano,
pa take hrane ni mogoče zago-
toviti v okviru organizirane
prehrane za ostale delavce.

4.

Kriterije iz 3. točke naj orga-
nizacije, oziroma delovne skup-
nosti podrobneje opredelijo v
svojih samoupravnih aktih. Za
delavce, ki jim pripada goto-
vinski regres (1. alineja 3. toč-
ke), morajo izrecno navesti po-
samezna dela in naloge, zaradi
katerih ni mogoče organizirati
prehrane med delom. Za delavce,
ki jim pripada gotovinski reg-
res (2. alineja 3. točke), je
treba pooblastiti strokovno
službo, da bo ugotovila upravi-
čenost do takega regresiranja
na podlagi zdravniškega potrdi-
la ali poiskala možnosti za or-
ganiziranje dietne prehrane.

5.

Isplačevanje regresa v obliki vrednostih-trgovinskih bonov delavcem iz 1. in 2. alineje 3. točke se nadomesti s izplačevanjem v gotovini takoj, ko organizacija ali skupnost vnese določila o tem v svoje samoupravne akte, najpozneje pa do 31. decembra letos. Za to je organizacija ali delovna skupnost dolžna izdelati seznam upravičencev do regresa za prehrano v gotovini in ga ob izplačilu predložiti službi družbenega knjigovodstva.

6.

Osnovne organizacije in občinski sveti zveze sindikatov bodo zagotovili, da bodo organizacije, oziroma delovne skupnosti v svoje samoupravne akte zapisale določila iz teh usmeritev in kriterijev najpozneje do konca letošnjega leta, ki je prehodno leto za postopno ukinjanje vrednostnih bonov za prehrano med delom in za prehod na izplačevanje regresa v gotovini upravičencem do takega izplačila.

Zavzele se bodo, da bodo organizacije združenega dela in druge organizacije in delovne skupnosti v svojih letnih planih opredelile obseg sredstev za prehrano med delom, ki jih bodo delavcem izplačevale v gotovini glede na delo, ki ga opravljajo.

7.

Sindikati bodo delovali tako, da bodo v primerih, ko organizacije združenega dela ne bodo določile kriterijev za izplačilo gotovine, pa jo bodo kljub temu izplačevale, dali pobudo pravobranilcu samoupravljanja za pregled samoupravnih aktov, na podlagi katerih bodo organizacije izplačevale gotovino; če bo treba, pa bodo dali pobudo za zaščito družbenih interesov pri uporabi družbenih sredstev.

8.

Osnovne organizacije in občinski sveti zveze sindikatov bodo za uredničitev teh usmeritev in uporabo kriterijev takoj sprožili aktivnost za organiziranje obroka med delom tam, kjer tega še nimajo, pa obstajajo proste zmogljivosti za pripravo toplih obrokov v obratih družbene prehrane, ali pa se bodo dogovarjali s gostinstvom. Spodbujali bodo združevanje sredstev za organiziranje prehrane med delom; če prehrane ni mogoče urediti drugače, se bodo zavzemali za to, da bodo prehrano med delom začasno uredili tudi z organiziranjem hladnih malic.

Ustvarjanje pogojev za ukinitev vrednostnih-trgovinskih bonov s 1. januarjem 1983 zahteva, da občinski sveti zveze sindikatov v drugem polletju letos ne izdajajo več soglasij vsem delavcem neke organizacije ali delovne skupnosti in da podprejo prizadevanja, da bodo imeli prehrano med delom dejansko zagotovljeno vsi delavci, razen upravičenih izjem.

18. junija 1982 so ob 17. uri sirene naznanile začetek vaje, katere namen je bil preizkus delovanja enot civilne zaščite v bombnem napadu.

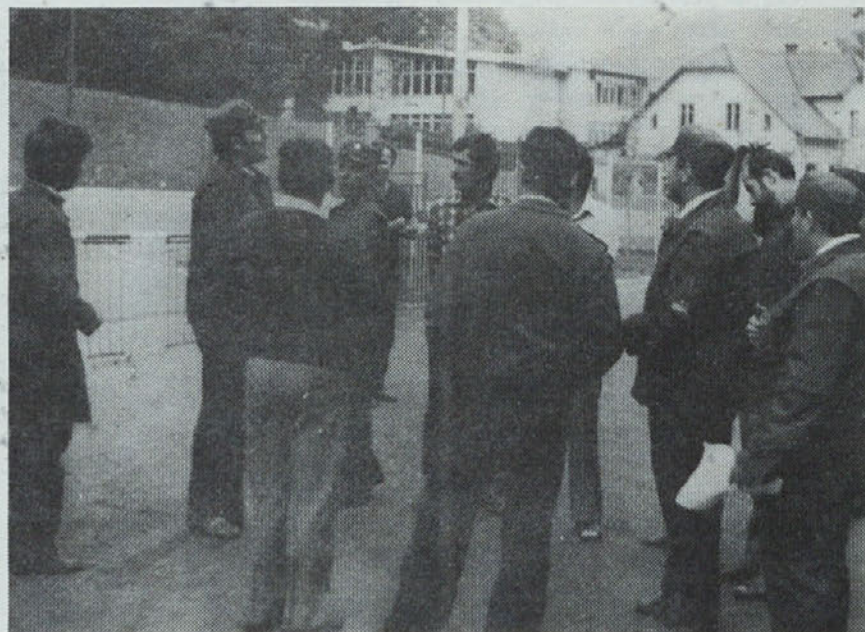
Objekti namišljenega bombnega napada so bile OZD: Alples, Nisko, Iskra in OŠ Prešernove brigade Železniki. "Sovražnik" je pri napadu uporabil biološko-kemična sredstva in tako zastrupil področje napada. Nastali so tudi manjši požari v ISKRI in NIKO.

Skladno s predpostavkami vaje smo uspešno izvedli zaklonitev v zaklonišče, ostale organizacije pa v zaklonilnike.

Ko je sirena naznanila konec bombnega napada, so takoj stopile v akcijo enote CZ za reševanje ranjencev, odstranjevanje ruševin in gašenje požarov. Še pred tem pa je posebna specialna RBK enota izvedla dekontaminacijo terena. Pripadniki narodne zaščite pa so takoj zavarovali naspadeno območje, da bi potekalo reševanje nemoteno.

V vaji so poleg pripadnikov CZ in NZ omenjenih OZD sodelovali še: zdravstveni delavci iz ZD Železniki, NZ KS Železniki, ob-

Uspešna vaja civilne zaščite

Razgovori pred vajo

Čimprej v zaklonišče

Specialna RKB enota izvaja dekontaminacijo

Enota za reševanje izpod ruševin

činski center OOA, občinski št-ab CZ, imitatorji letalskega centra Lesce in občinska specialna enota RBK (radiobiološko-kemična).

Takoj po vaji se je v tovarni sestel komite za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito in ocenil, da je bila vaja uspešno izvedena, da so se vsi disciplinirano in odgovorno odzvali na pozive, razen v dveh primerih, kjer je treba zadevo raziskati in ustrezno ukrepati.

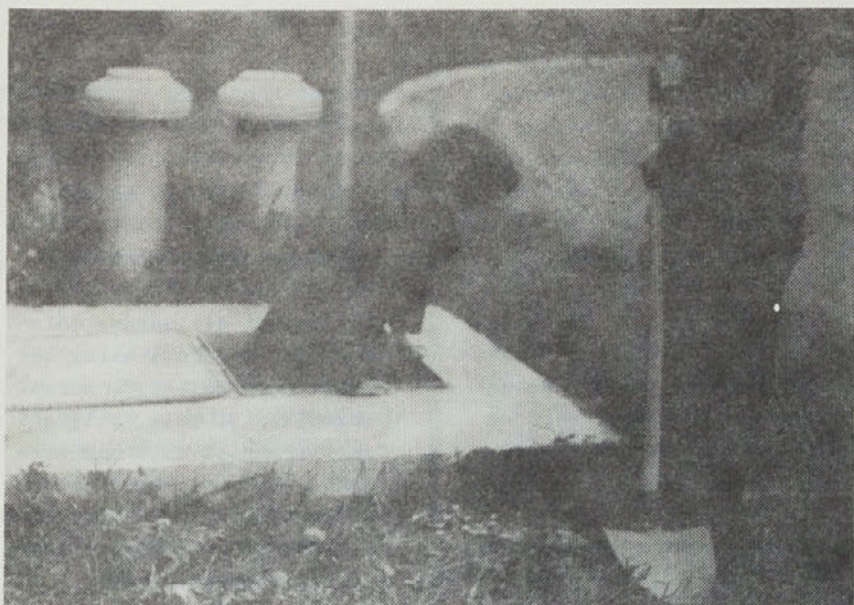
V tem primeru je šlo za vajo. Toda kaj lahko se zgodi, da bi se nekoč znašli v podobni, toda resnični situaciji, v peklu pravega bombnega napada, požara, potresa, povodnji ali eksplozije. Prav zato so take vaje potrebne. Biti moramo vedno vsestransko pripravljeni, da bomo, če bo potrebno, snali zaščititi, varovati in reševati naša življenja ter družbeno in osebno lastnino.

Naj ob tej priliki povemo še, da je bilo 29.5.1982 na igrišču v Puštalu v Škofji Loki izvedeno tekmovanje odnosno preverjanje znanja gasilsko tehničnih enot civilne zaščite za občino Škofja Loka, kjer je 18-

Pripravljeni za gašenje požara

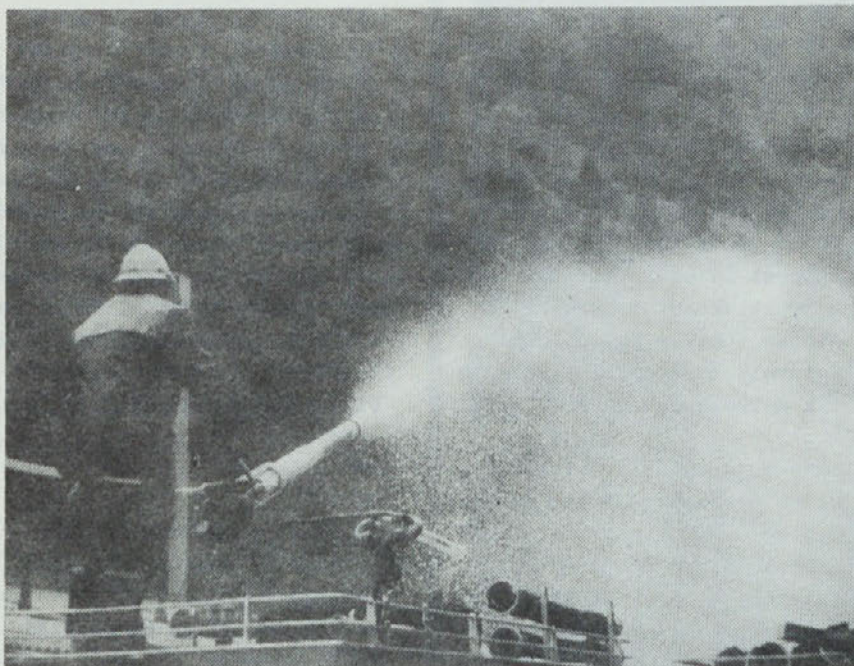

Po sasilnem izhodu iz zaklonišča

KRA Železniki sasedla 5. mesto od skupno 33. ekip, ki so na tem tekmovanju sodelovale. Zato je prav, da našim udeležencem tudi po tej poti iskreno čestitamo.

Vladimir Polajnar

Top za gašenje s peno

Gašenje požara

Spremembe in dopolnitve zakona o delovnih razmerjih

Vsebina veljavnega, a že noveliranega zakona o delovnih razmerjih, nam narekuje, da spregovorimo o novostih vsebovanih v predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah tega zakona, ki so nastale kot posledica pomanjkljivosti pri uresničevanju posameznih določb zakona o delovnih razmerjih, ugotovljenih v analizi uresničevanja določb zakona o delovnih razmerjih.

Pomembnejše novosti so:

- Delovne izkušnje, kot posebno zahtevo za opravljanje del oziroma nalog, naj določijo delavci le, če so le te potrebne glede na vrsto, zahtevnost in odgovornost pri opravljanju del in nalog. To pomeni, da se delovne izkušnje ne bi zahtevale za vse

vrsta del in nalog kot doslej, zlasti ne za manj zahtevna dela in naloge.

- Delovna zmožnost za tista strokovna znanja, sposobnosti in spretnosti, ki jih pridobi delavec z uspešnim zaključkom te vrste izobraževanja. Uposabljanje a delom je ena od oblik usmerjenega izobraževanja in ne morejo delavci mimo zakona o usmerjenem izobraževanju, postopkov in načinov za pridobivanje take delovne zmožnosti v samoupravnih splošnih aktih, ker te postopke in načine že ureja zakon o usmerjenem izobraževanju. Opredelitev postopka in pojma z delom pridobljene delovne zmožnosti pa je v samoupravnih pristojnosti delavcev v združenem delu.

- Tudi v primeru sklenitve delovnega razmerja brez oglasa, oziroma javnega razpisa so delavci v osmih dneh dolžni obvestiti pristojno skupnost za zaposlovanje. Ta dopolnitev je nastala v zvezi s potrebo po celovitem pregledu na področju zaposlovanja in z namenom učinkovitejšega oblikovanja in izvajanja politike zaposlovanja.

- Dopolnitve določb o sklenitvi delovnega razmerja za določen čas še bolj omejujejo pogoje za tako sklenitev delovnega razmerja, ker se praviloma sklepa delovno razmerje le za nedoločen čas, za določen čas pa le izjemoma. Predlog daje možnost, da se že sklenjena delovna razmerja za določen čas pod določenimi pogoji, brez oglasa spremeniti v delovno razmerje za nedoločen čas.

- Delavci temeljnih organizacij so dolžni v vsakem koledarskem letu skleniti delovno razmerje z določenim številom

pripravnikov, v skladu s kadrovskim načrtom temeljne organizacije in samoupravnim sporazumom o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini. Problem zaposlovanja, ki postaja vse bolj pereč tudi zaradi neučinkovitosti določb o zaposlovanju mladih strokovnih kadrov, je potrebno pospešeno reševati v združenem delu ob močno povečani vlogi občinske skupnosti za zaposlovanje pri reševanju tega vprašanja.

- Določbe o prerazporejanju delavcev brez njihove privolitve, oz. z njihovo privolitvijo niso več obvezujoče, pač pa o tem lahko odločajo delavci v samoupravnih splošnih aktih pod z zakonom določenimi pogoji, ki pa se v teh aktih lahko razširijo še na druge pogoje, zlasti na tiste, ki so odločujočega pomena za poslabšanje življenjskih pogojev delavca, ki se prerazporeja in njegove družine. Predlaga se tudi možnost prerazporejanja delavcev na dela v druge organizacije združenega dela izven delovne organizacije, oziroma sestavljene organizacije pod pogojem, da je predhodno s tem sklenjen sporazum med organi upravljanja takih organizacij združenega dela in pod pogojem, da je temeljna organizacija delavcu (gre predvsem za nekatere kategorije delavcev) dolžna zagotoviti delo, pa v TOZD, DO oziroma SOZD ni del, oziroma nalog ustreznih njegovih strokovnih izobrazbi, oziroma z delom pridobljenih delovnih zmožnosti, ki bi jih tak delavec lahko opravljal.

- Novost je tudi določitev začasnega prerazporejanja delavcev največ za 6 mesecev, v primerih, ko ni mogoče zagotoviti delavcu dela zaradi zmanjšane obsega dela v temeljni organizaciji ali če je potrebna pomoč drugi temeljni organi-

zaciji.

- Ob upoštevanju 42-urnega delovnega tedna, kot povprečni delovni obveznosti posameznega delavca v obdobju enega leta, je lahko v tem obdobju delovni čas neenakomerno razporejen, če to zahteva narava dejavnosti ali narava določenih del, oziroma nalog temeljnih organizacij, zaradi organizacije dela, boljše izkoriščenosti delovnih sredstev, racionalnejše izrabe delovnega časa, odvisnosti opravljanja določenih nalog in v drugih primerih.

- Delavci ne smejo uvesti dela prek polnega delovnega časa nadurnega dela, če je delo mogoče opraviti z ustrezno racionalno organizacijo in delitvijo dela, razporeditvijo delovnega časa, uvajanjem novih izmen ali zaposlitvijo novih delavcev. Prepogosto neutemeljeno opravljanje takega dela je prav gotovo eden od vzrokov, da se tako opravljanje del poskuša postopoma odpraviti. To velja tudi za opravljanje del in nalog po pogodbi o delu ter za delo po izpolnitvi pogojev za polno osebno pokojnino.

- Predlagana je tudi omejitev prehajanja delavcev z del in nalog iz ene temeljne organizacije v drugo, s tem, da se daje prednost pri zaposlovanju nezaposlenim ali delno zaposlenim osebam. Slednji so tak status ohranjali prav zaradi delavcev, ki so se prijavljali za dela in naloge, objavljeni v oglasu, pa so že bili v delovnem razmerju za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

- Zniža se z zakonom določena maksimalna dolžina daljšega letnega dopusta s 60 na 45 delovnih dni glede na stališče, da je potrebno delavcem zagotoviti boljše in varnejše de-

lovne pogoje.

- Skušajte se razširiti nekatere pravice v svesi z varstvom materinstva na mater delavko, hkrati pa se ob določenih pogojih nekatere pravice z varstvom materinstva prenašajo na očeta - delavca.
- Disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja se izreče za primer hujših kršitev delovnih dolžnosti, določenih v samoupravnem splošnem aktu in sicer v svesi z neupravičenimi izostanki z dela, kršitvami določba o varstvu pred požarom, eksplozijo, naravnimi nesrečami ter pred škodljivim delovanjem strupenih in drugih nevarnih snovi, opustitvijo ukrepov za varstvo delavcev pri delu, slorabo odsotnosti z dela zaradi bolezni in v drugih primerih, določenih v predlogu o spremembah in dopolnitvah, ter tistih, ki jih bodo delavci določili v samoupravnem splošnem aktu.
- Odškodninska odgovornost se ugotavlja po splošnih načelih o odškodninski odgovornosti.
- Na področju kazenskih določb so v predlogu povečane denarne kazni za prekrške v TOZD.

Namen predlaganih sprememb, ki izhajajo iz Predloga sprememb in dopolnitev zakona o delovnih razmerjih, je povečati produktivno zaposlovanje, smotrnejšo izrabo delovnega časa ter povečati delovno disciplino v organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

Mojca Konjar, dipl.jur.

Ob koncu leta invalidov

Organizacija združenih narodov je že leta 1976 proglasila leto 1981 za leto invalidov. Proglasitev leta 1981 za leto invalidov je imela namen, da bi invalidnost predvsem preprečevali, invalide pa vključevali v življenje in delo tako, da bi jim omogočili življenje, ki bi bilo podobno, kot ga uživajo zdravi ljudje.

Tudi Jugoslavija se je aktivno vključila v mednarodne leto in-

validov. Predvsem v Sloveniji smo v vseh občinah, ki še niso imele društev invalidov, ustanovili društva, ki bi zblíževala invalide in jim pomagala pri lažjem prenašanju vsakodnevnih težav. Šli smo še celo dlje, začeli smo z ustanavljanjem aktivov po posameznih večjih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Tudi v naši temeljni organizaciji smo prvi v škofjeloški občini ustanovili društvo invalidov. 48 invalidov

Ivan Mohorič

in delavcev s telesnimi okvarami se je aktivno vključilo v delo aktiva. S tem, da smo ustanovili aktiv invalidov, imamo pri ložnost, da se sestajamo in skupno rešujemo naše socialne in delovne težave in probleme. Med seboj izmenjamo mnenja o naši invalidnosti in s tem veliko pomagamo drug drugemu. Delavcu, ki tako rekoč čez noč postane invalid, je to najtežji trenutek, prizadevamo si, da izrečemo v teh težkih trenutkih vzpodbudne besede, ki jih lahko nudi le človek, ki je že preстал te težke in odločilne trenutke. Na naših sestankih skupaj s socialno službo rešujemo težave delavca-invalida predvsem tako, da bi le-ta delo opravljal tako, da ne bi povzročalo nadaljno invalidnost.

Graditelji in arhitekti pozor! Ob gradnji novih stanovanj in javnih objektov, ki jih je v naši Selški dolini zmeraj več, ne pozablajte na arhitektonske ovire. Tudi invalidi imajo pravico dostopa v javne zgradbe: trgovine, banke, zdravstvene domove in stanovanja.

Geslo: enakopravno sodelovanje invalidov.

Ivan Mohorič

Knjižnica v Železnikih sameva

Matična knjižnica Ivana Tvačarja v Škofji Loki, ki ima nalogo skrbeti za razvoj knjižnične mreže na škofjeloškem območju, je leta 1973 na novo preuredila prej društveno knjižnico v Železnikih in tako je postala knjižnica izposojevališče, ki tesno sodeluje s matično knji-

žnico. Matična knjižnica ima nalogo, da oskrbuje izposojevališče z novimi knjigami in da skrbi za redno izposajo. Krajevna skupnost Železniki pa skrbi, da ima knjižnica v uporabi pr-imeren prostor in za vzdrževanje le-tega.

Knjižnica ima zelo lep prostor v Kulturnem domu v Železniki

Od leta 1973 se je knjižni fond zelo obogatil. Sedaj šteje nekaj čez 3500 knjig najrazličnejše vsebine: leposlovne in znanstveno-strokovne.

Po preureditvi knjižnice za prosti pristop in po preureditvi vsega fonda smo pričakovali bistveno boljši obisk in izposajo. Oboje je sicer v začetnem navdušenju rastlo, vendar pa zadnja leta z žalostjo ugotavljamo, da obisk in izposoja upadeta. (Za primerjavo: izposojevališča Žiri: lani smo izposodili v žirih 10.000 knjig, v Železnikih pa le 5000).

V knjižnico je vključenih 550 bralcev, od tega jih redno obiskuje knjižnico mogoče tretjina, pa še to ne. Večina so to otroci in mladina, od starejše in srednje generacije pa samo nekaj pridnih bralcev-posameznikov

Sprašujemo se, zakaj tako? Saj je vendar knjižnica postavljena za ljudi, prebivalce Železnikov in cele Selške doline. Saj v to izposojevališče vlagamo letno približno 150.000.- din v knjigah in ostalih stroških. Približno 300 novih knjig dobi knjižnica letno in to izbranih naslovov, ne karkoli nam pride pod roko. Vendar vsakokrat, ko obišče-mo izposojevališče, sameva na policah cela vrsta privlačnih in zanimivih romanov in drugih del, katere bi v Škofji Loki izposodili "za med" kot temu pravimo.

Ali je krivo to, da je knjižnica lokacijsko predaleč od ostalega naselja; ali ni dovolj odprta,

ali morda ob neprimernem času, vse to bi radi zvedeli. Če že vlagamo sredstva v kulturno bogastvo, potem naj bo to maksimalno izkoriščeno, saj knjižnice nimamo samo za "dekoracijo" kraja in ne zato, da so izpolnjeni občinski kulturni programi. Knjižnica naj izvira iz potreb krajanov in naj služi tudi temu. Samo tako lahko omislimo njen obstoj.

Po drugi strani opazamo, da vedno več bralcev, ki so vpisani v Železnikih, obiskuje našo knjižnico.

Ali mogoče veliko prebivalcev Železnikov in Selške doline ne ve, da imajo v Kulturnem domu njim namenjeno zelo lepo knjižnico, ki je odprta dvakrat tedensko?

Knjižnični fond sestavljajo v večji meri leposlovna dela: tuji in slovenski romani in povesti, nekaj je strokovne literature s področij kot so: družbene vede, naravne vede, uporabne vede, umetnost, šport, zgodovina, biografija, zemljepis, ostalo pa so mladinska, pionirska in cicibanska leposlovna dela, ki so namenjena mladim bralcem.

V knjižnici dela ena od redno zaposlenih knjižničark iz škofjeloške knjižnice. Seveda bi bilo za nas in za sam kraj bolj ugodno in ustrezno, če bi v knjižnici delal kdo od domačinov, kot je že pred nekaj leti. Še nekaj malega o načrtih za prihodnje čase.

Če nam bo Krajevna skupnost Selca pomagala poiskati prostor za izposojevališče, bomo tam odprli majhen oddelek. Če pa bomo v prihodnosti dobili v škofjeloški občini bibliobus (avtobus, prirejen za potrebe knjižnice, ki vozi iz kraja v kraj knjige in jih izposoja) in ki je bil v petletnem planu predviden, pa v Selcih oddelka ne bomo odpirali,

ker bo manjše kraje v obeh dolinah Selške in Poljanske obiskoval bibliobus.

Knjižnica Ivana Tavčarja
Škofja Loka
V.d. ravnateljica knjižnice
Ana Florjančič

Razstava štirih fotoklubov občine Škofja Loka

V Galeriji muzeja v Železnikih je bila v soboto, 12.6.1982 ob 17. uri s krajšim kulturnim programom, v katerem so sodelovala dekleta iz Bukovice pod vodstvom Potočnik Franca in recitator Boris Okorn, odprta

razstava 4. fotoklubov iz občine Škofja Loka. Predstavili so se:

- Fotoklub Gorenja vas
- Fotoklub PD Žiri
- Fotoklub LTH iz Škofje Loke
- Fotoklub "ISKRA" Železniki

Razstavo je pripravila Zveza kulturnih organizacij Škofja Loka in naša fotosekcija in je posvečena 90-letnici rojstva tovariša TITA in kongresom ZK republik in 12. kongresu ZKJ. Razstava bo odprta do 30. junija 1982 v urah, ko je odprt muzej.

Vsebinsko je razstava zelo zanimiva in dokaj pestra, saj prikazuje dogodke iz našega vsakdanjega življenja, dela, razvedrila, lepote prirode itd.

Posebno velja omeniti prvič objavljen portret tov. TITA, iz leta 1955, mednarodnega mojstra fotografije Vlastja Simončiča. Vemo, da se je tov. TITO izredno rad ukvarjal s fotografijo in je filme tudi sam razvijal. Fotografiji je pripisoval velik pomen in to sam tudi nenehno v praksi potrjeval, saj nam je iz svojega bogatega revolucionarnega in državniškega delovanja zapustil številne dragocene fotografije in dogodke na ta način otel pozabi.

Brez dvoma ima fotografija v današnjem življenju velik pomen, in je nepogrešljiva sopotnica našega življenja, saj predstavlja nam vsem razumljivo govornico. Fotografija, tako pomemben dejavnik informiranja in dokument včasih usodno pretresljivih dogodkov današnjega razgibanega življenja. Množični razmah fotografiranja pa je pomemben de-

Z razstave fotoklubov

Peter Finžgar - predsednik ZKO Škofja Loka

vnik v obrambnih pripravah in u-sposabljanju občanov za splošni ljudski odpor in družbeno samozščito, saj bi v primeru agresije prav s fotografijo najbolj učinkovito raspravljali agresorjeve sločine. Na drugi strani pa bi fotografija postala pomemben dokument ljudskega odpora. Kako velik pomen ima pri tem fotografija, imamo polno dokazov iz NOB in povojni graditvi naše domovine.

Fotografija pa nima zgolj informativno in dokumentarno vrednost, ampak je tudi pomemben medij in sredstvo umetniškega ustvarjanja, ki bogati in plemeniti človekovo osebnost.

Prisotni smo bili priča lepemu kulturnemu dogodku, ki je brez dvoma obogatil naš vsakdanjik. Žal pa med obiskovalci nismo videli predstavnikov našega družbenopolitičnega in gospodarskega življenja, čeprav so bili osebno vabljeni. Izjema pri tem sta bila predsednik sveta ZK KS in predsednik skupščine KS Železniki. Enaka ugotovitev velja tudi za prosvetne delavce, saj bi njihova prisotnost pomenila živ srgled za številne mlade ljudi, ki jih učijo in vzgajajo.

Te kritične pripombe so bile isrečene velikokrat, ob različnih drugih prireditvah in niso le moje. Res je tudi, da ne veljajo za vse. Prav tako je tudi res, da se skoraj vedno le eni in isti pojavljajo na prireditvah ali pri organizaciji samih prireditev. Naj te kritične pripombe ne pomenijo zamere, temveč naj bodo le vzpodbuda, da bi bilo v bodoče drugače.

Vladimir Polajnar

Letovanje v naših prikolicah

Izkušnje, ki smo jih dobili lansko leto, ko smo prvič kupili tri prikolice in jih postavili v avtokampu Polari v Rovinju, so nam pokazale, da so bili naši delavci, ki so v njih letovali, zelo zadovoljni. Prikolice so bile dobro opremljene, nad preskrbo živil v trgovinah se niso pritoževali, plaža za družine z otroki je bila v redu, športnih igrišč in rekvizitov ni primanjkovalo. Zato smo se odločili, da jih tudi letos postavimo v istem avtokampu. Gledali smo le na to, da dobimo zanje prostor čim bolj v senci, kar nam lansko leto ni najbolje uspelo. Postavljene so bile že konec aprila in je bilo možno letovati v njih že med prvomajskimi prazniki. Čeprav je bilo že v začetku leta veliko zanimanje zanje, pa razen ene prikolice med prvomajskimi prazniki, do zadnjega tedna v mesecu juniju, ni bila nobena zasedena.

Tako kot preteklo leto, je bilo tudi letos največje povpraševanje po njih v času kolektivnega dopusta. Ker pa je bilo preveč interesentov, smo pač morali tudi na nezadovoljstvo nekaterih, dati prednost tistim, ki lansko leto niso prišli v poštev, ker imamo žal premalo kapacitet, da bi lahko vsem željam naših delavcev ustregli, kar bi z veseljem radi. Poleg tega bi verjetno precej težav, ki so ob tem nastale, odpadlo, če bi se znali malo bolj tovariško obnašati in dati prednost tistim delavcem, ki imajo manj dopusta, kot npr. 25 dni, šoloobvezne otroke in otroke v vrtcih. Žal pa včasih ne znamo biti niti malo solidarni do svojih sodelavcev.

Vsako leto sproti ugotavljamo, da bi bilo nujno potrebno kupiti še nove kapacitete, bodisi še

kakšno prikolico, počitniško hišico ali podobno. Žal, zaradi zaostrenih gospodarskih pogojev in težavah, ki ob tem nastajajo, zaenkrat ne pridemo do tega. S tem bi več delavcev lahko naenkrat letovalo, vladalo bi večje zadovoljstvo med ljudmi, bilo bi manj težav.

Na drugi strani pa ugotavljamo, če ne bi imeli toliko kolektivnega dopusta, bi bile prikolice veliko bolj izkoriščene, ker bi se lažje zvrstilo več delavcev, ko ne bi mislili samo na kolektivni dopust.

Letos je letovalo v naših prikolicah 26 družin. Povabili smo tudi vse naše upokojujence, vendar se vabilu, razen enega, niso odzvali.

Cena prikolice za enotedensko bivanje do 6-članske družine v njej je stala med sezono 1750,- din, pred in po njej pa 1400,- din.

Deset družin pa se je odločilo, da preživijo svoj dopust v enem od počitniških domov v Strunjanu oz. v Portorožu.

Mislím, da bomo morali še naprej razmišljati in iskati možnosti za povečanje kapacitet, saj izkušnje same kažejo na to, da je takšno enotedensko bivanje na morju za enega povprečnega delavca najceneje in najbolj ugodno.

Marijeta Habjan, ing.

75. let planinstva v Selški dolini

V tem letu praznujemo planinci Selške doline visok jubilej, 75 let organiziranega planinstva.

Začetki segajo v leto 1907, ko je bila ustanovljena Selška podružnica Slovenskega planinskega društva za škofjeloški okraj, s sedežem v Železnikih. Pobudnik planinstva v naši dolini je bil dr. Janez Evangelist Krek, prvi načelnik podružnice pa župnik v Dražgošah Anton Pfajfar. Prvo leto je podružnica štela 17 članov nato pa je članstvo naraščalo, saj iz še ohranjenih virov razberemo, da je v letu 1911 včlanjenih že 40 planincev. Med temi so tudi planinci iz Kranja, Ljubljane, Škofje Loke in Kroke. Saj so bile tedaj planinske podružnice še bolj redke in tako so se člani vpisovali v najbližjo, odnosno tja, kjer so obiskovali najbolj priljubljene vrhove. Saj je obisk visokogorskega sveta v tem času še bolj skromen.

Kot vse ostale dejavnosti, je tudi planinska med prvo svetovno vojno mirovala. Takoj po vojni

so planinski zagnanci začeli obnavljati pota in pod vodstvom Rudolfa Andrejke, ki je bil v tem času okrajni glavar za Ljubljansko okolico, so stekle tudi priprave za postavitve koč na Ratitovcu, katero so odprli leta 1925 in jo poimenovali po dr. Kreku. V precejšnih težavah društva, ki je kočjo morala oddati tedanjim vojaškim oblastem, je kočja dočkala 2. svetovno vojno. 1. maja 1943 so jo partizani požgali, da ne bi služila okupatorju.

Takoj po drugi svetovni vojni je društvo ponovno zaživelo in 30. maja 1950 je bilo ustanovljeno novo planinsko društvo za Selško dolino s sedežem v Železnikih. Novoizvoljeni odbor si je kot prvo in najvažnejšo nalogo zadal, da prične s pripravami za postavitve koč na Ratitovcu. Čeprav se dandanes zdi skoraj samoumevno, da je kočja na Ratitovcu nameravalo graditi naše planinsko društvo, takrat ni bilo tako. Isti namen je imelo tudi PD Medvode, ki se je po dogovoru s

s Planinsko zvezo Slovenije odločilo na Ratitovcu postaviti svojo postojanko. Potrebno je bilo precej dogovarjanja in dokazovanja, da je PD Medvode odstopilo od svoje namere. Društvo je v tem času štelo 237 članov. Gradnja koč je bila v polnem razmahu in na splošno zadovoljstvo vse številnejših obiskovalcev Ratitovca je bila otvoritev koč 18. julija 1954 leta. V sklopu društva je do leta 1957 deloval tudi turistični odsek. Društvo je v tem času odprlo tudi pet okrepčevalnic in sicer na Prtovču, Podlonku, Dražgošah, Mohorju in v Potoku. Te okrepčevalnice lahko smatramo kot predhodnice danšnjemu kmečkemu turizmu. Ker se je število ljubiteljev gora v tem času stalno večalo, je tudi kočja na Ratitovcu postala premajhna, zato so tedaj h koči postavili prizidek, katerega so odprli leta 1968.

V vseh povojnih letih je društvo imelo velike težave z obratniki, zato je bila kočja dolgo časa v zakupu. V zadnjih nekaj letih smo kočjo v notranjosti obnovili, postavili smo tovarno žičnico, kupili agregat za elektriko, povečali cisterne za vodo, vzpostavili radijsko zvezo z dolino in drugo. Veliko skrb pa posvečamo tudi pridobivanju kadrov. Tako smo izšolali že precej planinskih vodnikov, gorskih stražarjev in mentorjev.

V sklopu našega društva, ki šteje okrog 800 članov, delujejo številne sekcije. Te so: pionirska na osnovni šoli Prešernove brigade, planinska sekcija pri KB Sorica, sekcija planinskih vodnikov gorskih stražarjev, markacistov, prav v jubilejnem letu pa se ustanavlja tudi alpinistični odsek.

Nazadnje naj omenim še vzorno sodelovanje z drugimi društvi, družbenopolitičnimi organizacijami ter organizacijami združenega de-

KOČJA NA RATITOVCU LETA 1958

la, katere so nam pri razvijanju društva mnogokrat nudile veliko pomoč.

Jernej Tolar

Selca so do- bile novo šolo

Pozdrav šoli

Pozdravljen -
- naš hram prve učenosti!
Ponosni danes smo Selčani,
ko pred teboj stojimo sbrani.
Mladi, stari - se radujemo,
ko te občudujemo ...

Odpirajo se tvoja vrata,
da mladina naša slata
vstopila bo v svoj drugi dom.

Naj vsem bo dom!

Naj bo spomin
na padle vse
in v opomin,
da v miru le
gradi napredek sel

Olga Šmid

GOVOR PREDSEDNIKA SKUPŠČINE KS TOV. ŠOLAR JANEZA

V nekaj letih po vojni se je vse bolj glasno ugotavljalo, da učni pogoji v stari šoli postajajo nemogoči. Učilnice se postale pretesne za tako število učencev, ogrevanje je bilo neučinkovito, sa garderobe je služila hladna in vlažna veža in tudi sa šolsko kuhinjo ni bilo ustreznega prostora. V tem času je bila 6-razredna, zato ni bilo drugega ishoda kot dvoizmenski pouk.

Od leta 1957 dalje so v krajevni skupnosti Selca pričeli resno razmišljati o gradnji nove šole. Pobudo je prevzele vedstvo šole ob modelovanju članov krajevnega ljudskega odbora v Selcih. Ustanovili so gradbeni odbor, katerega predsednik je bil takratni ravnatelj šole. Po presojah strokovnjakov in izračunih je bilo ugotovljeno, da se popravile starega objekta ne isplača eziroma je dražje ket gradnja novega objekta, sate se je pričele s pripravami na novogradnjo.

Gradnja nove šole naj bi po oceni takrat stala okoli 70 milijonov din, od tega naj bi krajanji zbrali 16 milijonov din, te je v lesu in denarju. Priprave so bile izpeljane do take faze, da je bilo že pripravljeno zemljišče, izdelani so bili načrti in sbranega tudi že precej lesa od strani gozdnih posestnikov, toda do realizacije ni prišlo. Vzrok za neuspeh je bil v premajhni podpori od strani občine zaradi takratne splošne izobraževalne politike, da se šolstva skencentriira v večjih občinskih centrih, v ostalih šolah pa se pouk zmanjša na štiri razrede osnovne šole. Na tak

MEŠANI PEVSKI ZBOR ISKRA ŽELEZNIKI

način se bila tudi sredstva za investicije potrebna na teh centrih, kjer je bilo zaradi večjega števila učencev potrebne graditi nove šolske prestore.

V letu 1967 se je kljub prejšnjim nasprotnim odločitvam pričelo s adaptacijo stare šole, ki pa se je le delno opravila, saj se je med delom pokazalo, da je dotrajanost precej večja kot je bilo mišljeno in bi nadaljevanje del pomenilo velike stroške. Od nadaljnje adaptacije se je odstopilo, ker je bilo tudi stališče krajevne skupnosti Selca, da naj se v nadaljnjo adaptacijo ne vlaga, temveč je treba vztrajati za gradnjo nove šole.

Odločitev o gradnji nove šole je bila ponovno sprejeta na organih krajevne skupnosti v marcu 1975. Investicija se je vnesla v srednjeročni plan 1976-1980 in se vskladila v tem planu s cilji samoupravnih interesnih skupnosti občine Škofja Loka. V ta namen se je v letu 1976 v KS Selca uvedel krajevni samoprispevek v višini 2,5 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih. Razveseljivo je bilo to, da so se krajanje v tako visokem številu (74 %) odločili za samoprispevek. Sredstva za gradnjo, predvidena od strani samoupravnih interesnih skupnosti in zbrana s krajevnim samoprispevkom še vedno niso zadostovala tudi po takratnem proračunu ne, ki je znašal 7.480.000 din. Zaradi zagotovitve manjkajočih sredstev se je KS Selca v začetku leta 1977 obrnila na organizacijo združenega dela Selške doline, ki so z razumevanjem sprejele sklep o sofinanciranju šole in vrtca v Selcih z 0,5 % od bruto osebnega dohodka v letih 1978, 1979, 1980, 1981 in 1982. Predvideni prispevek je takrat manjkajoča sredstva pokrila.

Z neposrednimi pripravami za gradnjo se je pričelo v septembru 1977 leta. Prva naloga odbora za gradnjo je bila priprava ustrezne lokacije in pridobitev zemljišča.

USPEL NASTOP MLADIH PLESALCOV PRED ŠTEVILNO PUBLIKO

bitev zemljišča. Zadeve okoli lokacije in zemljišča so se zapletale vse do decembra 1979. Prvo je bilo vprašljivo, kje je najprimernejša lokacija, pozneje pa še pridobitev zemljišča. V zvezi s pridobitvijo zemljišča je bilo kup sestankov in razgovorov, kar je trajalo dve leti, v decembru 1979 so se stvari le uredile, zaključile so se s podpisom pogodbe o nakupu zemljišča. Vendar pa s tem še ni bilo vse rešeno okoli lokacije, zapletlo se je ob pridobivanju soglasij k lokaciji zaradi neusklajenosti v posameznih elementih, med sosedami in inštitucionalnimi odločitvami. Pozneje se je s kompromisom tudi to uredilo.

Posebno poglavje v pripravah na gradnjo je bila priprava načrtov in odločitev za vrsto objekta. Arhitektonska zasnova in idejni projekt sta bila izdelana v začetku leta 1979 in dopolnjena s priporbami zbora občanov KS do sredine istega leta, vendar pa je Izobraževalna skupnost Slovenije oboje zavrnila. Začelo se je znova, toda tokrat natančno po zahtevah prej omenjene skupnosti, saj je bil to

pogoj, da smo dobili republiški kredit za gradnjo.

Kot nosilec investicije je bila v začetku KS Selca, in sicer je pri Bluzbi družbenega knjigovodstva prijavila v januarju 1979, saj takrat drug ni imel sredstev za financiranje priprav. Pozneje, ko je bilo odkupljeno zemljišče (v januarju 1980), pa se je investicija prenesla na osnovno šolo Prešernove brigade Železniki, saj je lastnik zemljišča lahko le uporabnik objekta, nosilec investicije pa le lastnik zemljišča.

Priprave so bile zaključene koncem decembra 1980. Takrat smo imeli v rokah vse dokumente, razen gradbenega dovoljenja. Gradbeno dovoljenje se izda šele na podlagi zagotovljenih sredstev, zato je bila v tem času velika dirka za potrebnimi sredstvi, ki so se zadnje dni pred novim letom 1980/81 zagotovila. Brez garancije banke, občinskega samoprispevka za gradnjo šolskih objektov, kredita občine in kredita občinske komunalne skupnosti bi gradnjo morali še odložiti, tako pa

TOV. TONE RAKOVEC, DIREKTOR POKROVITELJA ISKRE ŽELEZNIKI, PRED SVEČANO OTVORITVIJO ŠOLE

je stvar stekla in je bila pogodba za izvajanje del podpisana 12.1.1981, še v tem mesecu se je s gradnjo tudi pričelo.

Predračunska vrednost investicije ob isdaji potrdila o zagotovljenih sredstvih je znašala 41.471.000 din.

Viri financiranja so naslednji:

- Občinska izobraževalna skupnost 4.625.000 din
- Občinska skupnost otroškega varstva 7.978.000 din
- Občinska komunalna skupnost 1.080.000 din
- Krajevna skupnost Selca 1.500.000 din
- Kredit izobraževalne skupnosti Slovenije 3.320.000 din
- Organizacije združenega dela Selške doline 7.140.000 din
- Občinski samoprispevek 15.828.000 din.

Organizacije združenega dela Selške doline bodo ob zaključnem računu za leto 1982 isločile zadnja sredstva, njihov prispevek pa bo naslednji:

ALPLES 3.013.000 din
ISKRA 2.660.000 din

NIKO	814.000 din
TEHTNICA	366.000 din
RATITOVEC	225.000 din
DOM OPREMA	62.000 din

Zunanja ureditev se je pripravljala ločeno od gradnje glavnege objekta, in prav zaradi prej omenjenih zapletov pridobitve soglasij k lokaciji in uporabi

dovozne poti. Prvo je bilo manjšo korekturo zasidalnega načrta treba sprejeti zaradi delno spremenjene arhitektonske zasnove v letu 1979, v letu 1982 pa zaradi kompromisa s sosedi, da se je peš pot do šole prenesla na drugo traso in tudi parkirni prostor prestavil na drugo lokacijo.

Pri izvajanju del zunanjje ureditve je treba pohvaliti krajanje KS za tako številno udeležbo pri prostovoljni akciji izkopa in zasipa jarka za kanalizacijo. V dveh dneh kopanja, enem dnevu zasipanja in sodelovanja pri nočnem prekopu glavne ceste se je akcije udeležilo okoli 110 ljudi.

Glede rušenja stare šole se prav gotovo marsikdo vpraša, zakaj je bilo to potrebno in ali ni bilo stavbe škoda. To vprašanje je bilo postavljeno tudi pred gradbeni odbor, a je kljub temu na zadnjem sestanku v juliju 1982 sprejel sklep, da se stara stavba podre. Razlogov za to je bilo več, in sicer če bi stavba še stala, bi se pričeli pritiski za vselitev in uporabo, za razna skladišča

PREDSEDNIK DS ISKRA ŽELEZNIKI TOV- NASTRAN ŠTEFAN JE V IMENU TOVARNE PREVZEL PRIZNANJE

Kako bi spremenila svet in ljudi

ali pa stanovanja. Vsi bi samo uporabljali, nihče pa ne bi skrbel za popravilo in red. Če bi se kdo naselil v takšno stavbo, bi bilo mnogo težav in stroškov za izselitev, s tem bi nastala družbena škoda, ki je ne bi mogel nihče povrniti. Glavni vzrok za rušenje pa je bil seveda dotrajanost objekta, saj se je prav zaradi tega pričelo s gradnjo nove šole.

Posebno vprašanje je stanovanje v novi šoli. Prvotno je bila predvidena gradnja stanovanja v sklopu nove šole za učitelja ali hišnika, pozneje pa se je zaradi pomanjkanja sredstev pri pripravi finančne konstrukcije od te gradnje odstopilo, tudi zato, ker za stanovanjske prostore ne bi bilo kredita. Idejni projekt je izdelan tudi za drugo fazo gradnje, to je za osemletko, kjer je stanovanje predvideno.

Za priprave na otvoritev je bil postavljen odbor, ki je poleg osrednje slovesnosti pripravljaj tudi več drugih prireditev. Ta dogodek pa ni bil pomemben samo za KS Selca, temveč za vso Selško dolino in celotno občino, saj je s tem ponovno uresničen del načrta izgradnje vzgojno-varstvenih objektov v občini.

Poleg mnogih, ki so bili s nami ob tem praznovanju, se nam je pridružila tudi organizacija združenega dela ISKRA iz Železnikov, ki je prevzela pokroviteljstvo otvoritve, za kar se kolektivu te organizacije lepo zahvaljujemo. Ob tej priliki se zahvaljujem v imenu gradbenega odbora vsem, ki so kakor koli pomagali, s prispevki ali delom, posebno pa krajanom KS Selca za njihov prispevek in pomoč, da so se želje nas vseh uresničile.

Janez Šolar

Kako različni smo, se sploh zavedate? Bolj ali manj gotovo.

Ste že kdaj videli voznika avtobusa, da bi pomagal nosečnici, starki ali invalidu na avtobus? Že? Lepo od njega, ki je to storil. Vsi vozniki, ki ne delajo tako, bi se lahko odkrili pred njim.

Kako zadovoljna sta morala biti mamica in njen štiriletni sin, ko sta pomagala stari ženi nesti cekarje.

Mladinca iz bloka si bo starec zapomnil, saj mu je nasekal drva in mu jih nanosil.

Zakaj najbolj skrbijo za čistočo pionirji? Mogoče sato, ker če nasmetijo, pri očiščevalnih akcijah tisto tudi pospravijo. Čemu mečete cele kante za smeti v reko? Mi, pionirji in mladinci, pa žrtvujemo soboto ali prosto popoldne, da jo očistimo.

Kaj naj storimo, da ne bo smeti pred trgovino in okoli nje? Trgovke in trgovci pa snažilka bi morali paziti, da so smetnjaki prazni. Mi pa ne bi smeli metati po ploščicah, ampak v kante za smeti.

Nekateri starši puščajo otroke same doma. Zakaj, ko pa vedo, da je otroke strah same? Kako malo jih stane, da stopijo do sosedu, ki jim gotovo ne bi odrekla pomoči. Takoj bi bilo vsem laže: otroka ne bi bilo strah, staršev pa ne bi skrbelo, kaj otrok dela.

Ali ima vsaka hiša, vsako stanovanje ptičjo krmilnico? Če bi

se vsak od nas zavedal, kako težko pridejo posimi ptički do črvov, bi jo gotovo vsi imeli. Pa psi, kakšni reveži so nekateri od njih. Vsak od njih bi moral dobiti vsaj enkrat na dan izdatnejši obrok tople hrane, pa so nekateri gospodarji tako malomarni, da njihovi svesti čuvaji ne dobijo niti malenkosti hrane.

Zakaj se dva soseda skregata zaradi drevesa, ki stoji na eni parceli veje pa segajo tudi na drugo? Prepir je tu, in včasih se že samo zaradi takih malenkosti tožijo in hodijo pred sodišče.

Zakaj imamo ženske in moški tako dolge jezike? Da lahko opravljamo in dodajamo resničnim stvarim izmišljene? Zdi se mi, da je opravljanje ena najgrših človekovih lastnosti. Toda (v opravičilo), navada je navada.

Zakaj zahtevam le od drugih, od sebe pa nič? To, da zahtevamo le od drugih, se pokaže že v šoli. Ti se seveda nič ne učiš in nič ne znaš. Tovarišica pa ravno tisti dan prinese kontrolne naloge. Kaj storiš? "Ukažeš" sosedu, naj ti kaj pove. Med kontrolno vajo ga brcaš, rukaš... naj ti pomaga. Njemu pa to ni za mar in ti nič ne pove. Prav ima, kaj bo po nepotrebem podpiral lenobo. Ti se seveda nanj jeziš in po uri začneš opravljati tega grdobijana.

Zakaj, kako, ali, čemu, kaj... so vprašalnice v mojem spisu. Veliko stavkov se sačenja s njimi. Ko bom zapazila, da se popravljamo, da smo boljši kot

prej, bom spis napisala brez vprašalnic. Tisti spis bo odgovor na ta-prvi spis (lahko bi mu dala naslov: Vprašanja).

Katarina Sedej 8.d
Osnovna šola
Prešernove brigade
Železniki

Susret

Desio nam se susret u maju
kad trave i pogledi ispričaju,
premnogu tajnu.

A niko se ne naljuti zbog toga
samo su lica zarumenjena
i osmjesi skriti.

Budimo se zajedno u mislima
i letimo na krilima mašte,
cijeloga dana.

Zalutaj mi malo u snove
naša te sreća zove,
budimo zajedno.

Dragica

ANDY CAPP

ELEKTROMOTOR

Glasilo izdaja "ISKRA" široka potrošnja TOZD Tovarna elektromotorjev in gospodinjstkih aparatov Železniki.

Ureja:

- uredniški odbor: odgovorni urednik - Polajnar Vladimir, tehnični urednik - Tarfila Lojze, fotodokumentacija - Pintar Jože, člani - Megušar Lojze, Pertovt Zdravka, Pernelj Marjan in Zgaga Stane,

- referent za izobraževanje in informiranje - Šekli Darinka

Lektor: Trojar Ladi

Naklada: 1000 izvodov

Po mnenju sekretariata za informacije SRS šteje "ELEKTROMOTOR" med proizvode, za katere se ne plačuje prometni davek.

Tiska tiskarna: DU Tomo Brejc Kranj

